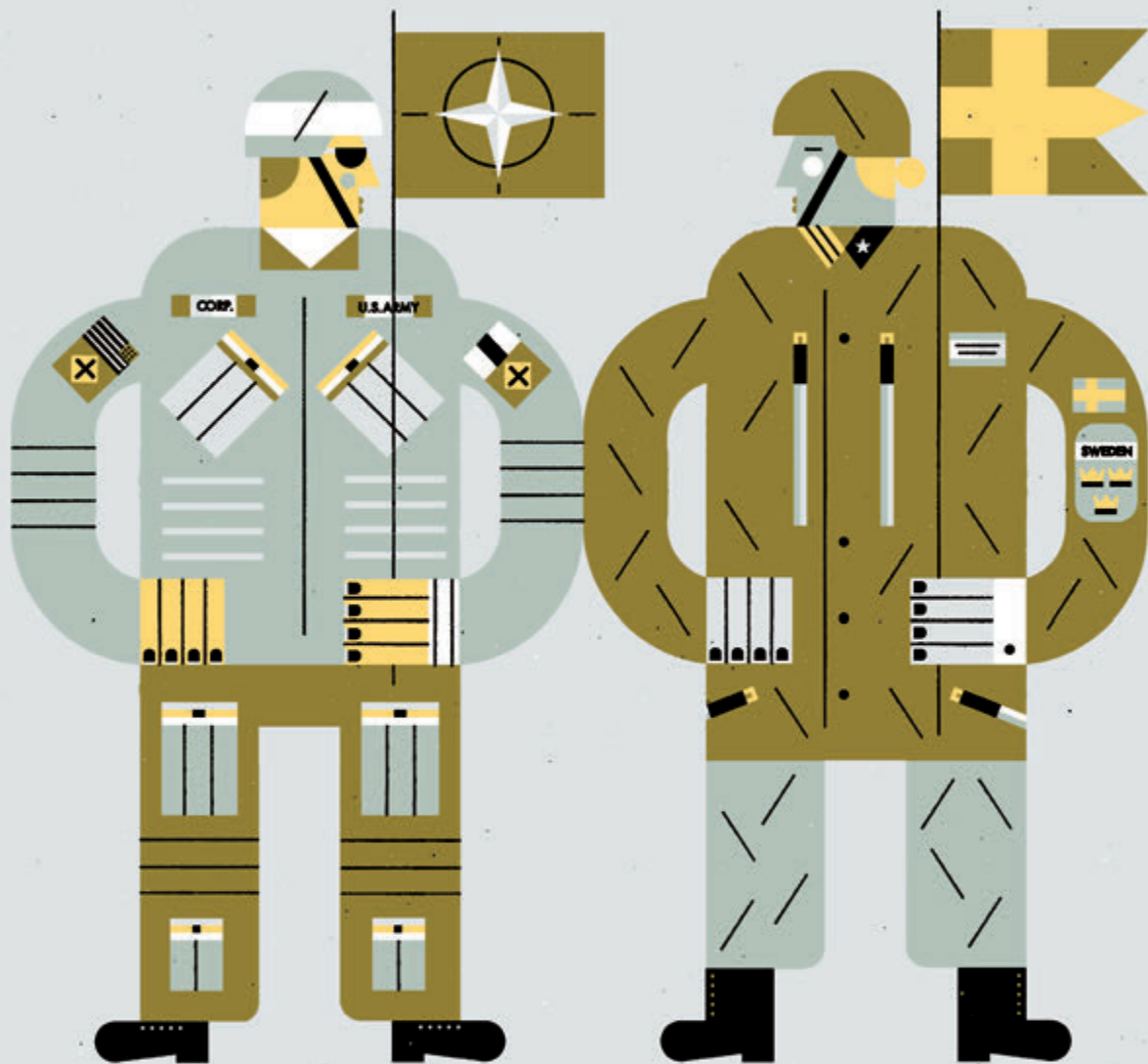

FÖRSVARETS FORUM

FÖRSVARMAKTENS PERSONALTIDNING | NR 2/2016

VÄRD FÖR VÄNNER

DÄRFÖR HAR SVERIGE ETT SAMARBETSAVTAL MED NATO

PERSONAL PÅ PLATS ett måste för ökad operativ effekt

Svett, sand och **SJU DAGARS PATRULL**

PLUS: GSS/T-SUCCÉ | AVVECKLING AV ATALANTA? | MELLOEXPERTEN
| VETERANARBETE PÅ FÖRBANDEN | KRÖNIKÖRERNA: FÖR & EMOT

VI SKA VARA TRÖSKELN MOT ALLA TYPER AV ANGREPP

NU GÅR VI mot ljusare årstid, men det sker i en alltjämt orolig omvärld. Vårdagsjämningen förmörkades av de hänsynslösa terroristdåden i Bryssel. Återigen attackerades våra demokratiska och öppna samhällen och återigen manades vi till fortsatt beslutsamhet att med kraft och enighet skydda vår befolkning och våra

angrepp och därmed verka krigsavhållande. Skulle vi ändå utsättas för ett väpnat angrepp, ska det mötas snabbt för att skapa handlingsfrihet. Därefter ska vi sträva efter att tillsammans med andra vinna kriget eller enskilt undvika att förlora. För den enskilde handlar det om att kunna agera både snabbt, uthålligt

”Försvarmakten ska vara en trovärdig aktör i varje läge. Ingen annan än personalen kan borga för detta.”

gemensamma värderingar. Mina tankar går till de många drabbade och till alla er som obrutet arbetar för Sverige i världen – i Bryssel såväl som i våra insatsområden.

Dåden utgör ytterligare en påminnelse om de breda säkerhetshot som vi i Försvarmakten måste kunna möta, enskilt och tillsammans med andra. Dagens utmaningar är varken entydiga eller geografiskt avgränsade. De kräver ett ändamålsenligt förhållningssätt till hur vi utformar och utnyttjar vår förmåga i fred, kris och krig.

JAG ÄR DÄRFÖR stolt över att ha fastställt Försvarmaktens nya militärstrategiska doktrin – MSD – som har utvecklats mot bakgrund av det försämrade omvärldsläget och den tillgängliga militära förmågan. MSD utgör en angelägen kompass för vårt agerande och jag uppmanar varje medarbetare att ta till sig kärnan: tillsammans med totalförsvaret ska vi utgöra en tröskel för alla typer av

och omdömesgillt i enlighet med övergripande syften.

NYCKELN TILL MILITÄR förmåga utgörs av tillgängliga krigsförband. Att säkerställa detta är ett omfattande arbete som kräver att vi vänder på varje sten i vår organisation. De pågående avtalsförhandlingarna som behandlas i detta nummer är en viktig del. Jag förstår att de väcker frågor, men låt oss komma ihåg att det i grund och botten handlar om att modernisera våra regelverk för att kunna leverera mesta möjliga effekt. Försvarmakten ska vara en trovärdig aktör i varje läge. Ingen annan än personalen kan borga för detta.

Väl mött!

Micael Bydén
Överbefälhavare

s2 ÖB:S LEDARE

s4 AKTUELLT med På Ny Post

s10 PORTTÄTTET
Schlagerdrottningen

s22 SAMARBETET
Niklas, på Nato-center i Madrid

s29 GSS/T
Framgång för 203:e amfibieskyttekompaniet

s33 SPECIALFÖRBAND
Snabbast på sjön

s38 UTBILDNING
Fem månader i Virginia

s39 INSATS
Fortsätter operation Atalanta?

s48 VETERAN
Ny chef för veteranenheten

s50 PÅ JOBBET
Statsflyget – en del av svensk säkerhetspolitik

s54 FRÅN SK61 TILL GRIPEN
"Grandpa" är siste fältflygaren

s56 KRÖNIKORNA
Linda Nordlund & Stina Oscarson

s58 VETT&ÄGILJETT
Förvaltaren reder ut besticken

s59 BILDEN
Under ytan

TVÅ TRYCK OM DAGEN.

I HÖSTAS HADE jag förmånen att få besöka insatsen i Mali.

En liten sak som mitt civila jag noterade var duschtillgången: två tryck á 20 sekunder styck, per dygn. Inga problem för en skallig man som mig, men en bra historia att berätta för vänner med knaper kunskap om hur det kan fungera vid en svensk internationell insats – till exempel tonåriga vänner som Hanna, Axel och Ella.

I det här numret berättar Johan Lövgren om känslan att få ta en dusch efter sju dagar på patrull, långt ute i den maliska öknen.

Jag vet redan vilka vänner som ska få läsa den historien.

Och deras reaktion...

DAG ENANDER,

Redaktör, Försvarets forum

FOKUS: VÄRDLANDSAVTALET. Den första juli träder det i kraft. Men varför all uppståndelse? Läs om ett omtalat avtal på s12-21 & **S56-57**.

ASOU: UR EGNA LED. Amfibieregementet erbjuder bara anpassad specialistofficersutbildning. Varför då? Läs på **S34-37**.

OPERATIV EFFEKT: Försvarets kollektivavtal ses över, för vissa delar begränsar verksamheten. Läs på **S24-28**.

INSATS: SJU DAGARS PATRULL I MALI. Massor med vatten och en sprucken växelåda. Det och mer på **S42-47**.

REDAKTION. Försvarets personaltidning finns även på www.forsvarsmakten.se och emilia. **Kontakt:** ff-red@mil.se, telefon: 08-788 88 88.

Ansvarig utgivare: Marcela Sylvander, kommunikationsdirektör. **Redaktör:** Dag Enander, dag.enander@mil.se, Försvarets informationsavdelning.

Art Director: Markus Hillborg, Make Your Mark, Stockholm. **Tryckt:** Elanders Sverige AB. Redaktionen förbehåller sig rätten att bearbeta inkommet material.

Enskilda artiklar ger inte nödvändigtvis uttryck för Försvarets officiella ståndpunkt. Nästa textdeadline: 24 maj 2016. Beräknad utgivningsdag: 15 juni 2016. För ej beställt material ansvaras ej. ISSN 1100-8245. Genrebilder från Shutterstock. Illustration, omslag: Raymond Biesinger.

Kjell Törner och Peder Ohlsson.

”GEMENSAMT BLIR VI STARKARE OCH BÄTTRE”

För drygt 20 år sedan inleddes ett blygsamt utbyte mellan dåvarande Vaxholms Kustartilleriregemente och finska Nylands brigad. I dag är samarbetet både etablerat och framgångsrikt.

SAMARBETET TOG fart på allvar vid millennieskiftet och i dag finns ett väl utvecklat koncept för ett gemensamt förband ur Amfibieregementet och Nylands brigad, kallat Swedish Finnish Amphibious Task Unit (SWEFIN ATU). De första gemensamma övningarna handlade mycket om att lära sig och förstå varandras taktik, teknik, orderterminologi och inte minst förstå varandras kulturer. Arbetet har

kommit oerhört långt och i dag har förbanden så gott som daglig kontakt, antingen på förbandschefsnivå eller mellan planeringsofficerare från respektive förband. Nyligen träffades förbandscheferna överste Peder Ohlsson och kommodor Kjell Törner.

– Vi kan konstatera att gemensamt blir vi starkare och bättre. Det finns egentligen inga begränsningar i vårt samarbete oavsett om det handlar om växeljämsgöring mellan

personal, utbildning eller gemensamma övningar. Fokus ligger på att utvecklas men det måste självklart också vara kostnadseffektivt, säger Peder Ohlsson.

– Vi känner dock att utvecklingen hela tiden går framåt och att vi har ett starkt politiskt stöd. Samarbetet ger dessutom värdefulla erfarenheter till andra samarbeten, säger Kjell Törner.

Text och foto Kristina Swaan/Amf 1

CITATET no1

”Nato är en kärnvapenallians. Ett medlemskap innebär att Sverige hjälper till att sprida kärnvapnen ytterligare, bland annat genom att delar av Sverige blir bestyckat med stridsspetsar”.

Åsa Linderborg, kulturchef Aftonbladet,
”Nato ett större hot än Putin”, 15 januari 2016

CITATET no2

”Debattekniken är ful, att Nato skulle placera kärnvapen i vårt land är ren desinformation. Tvärtom bestämmer Sverige över sitt eget territorium.”

Anders Lindberg, ledarskribent Aftonbladet,
”MP-topp sprider desinformation”, 23 februari 2016

FÖRBÄTTRADE RESEBOKNINGAR

FÖR SNART TVÅ år sedan beslutade chefen för produktionsledningen, Anders Silwer att alla tjänstestereor skulle bokas och atteras i tid enligt Mötes och Reseinstruktion.

Anledningen? Kostnaderna för bland annat de närmare 90 000 flygbiljetterna som

Försvarsmakten bokar årligen var för höga.

Och det beslutet har gett resultat: målsättningen är att 85 procent av resorna ska beställas och atteras i tid. Redan nu har delmålet 60 procent nåtts av nästan alla förband och flera förband är i närheten av 85 procentsnivån.

– Tack vare tidiga beställningar får vi våra biljetter i god

90000 flygbiljetter och lika många passagerare är mycket. Ändå är det samma antal passagerare som passerar Heathrows terminal 5 – varje dag.

tid. Genom att följa Mötes- och Reseinstruktionen sparar vi pengar. Pengar som kan användas för att få ökad operativ effekt, säger Anders Silwer.

Travel Management på FM HRC bistår gärna med stöd i arbete för att mötas och resa enligt instruktion. Mer information om resande och beställning av resor finns på intranätet emilia.

ÖKAT TRYCK MOT SVERIGE

NYLIGEN PUBLICERADE DEN militära underrättelse- och säkerhetstjänsten Must sin årsöversikt. Och deras bild över situationen är klar: den främmande underrättelseverksamhet som bedrivs i Sverige är omfattande och kartlägger företrädare för Sveriges försvarsmaktens verksamhet.

Det sker bland annat genom att utländska underrättelseofficerare, statio-

Under 2015 antog Must ett nytt eget emblem. Ritningen har gjorts av Rikskarkivets grafiske designer Henrik Dahlström.

nerade i Sverige under diplomatiska täckbafattningar kartlägger såväl Försvarsmaktens förmåga

och verksamhet, som civila samhällsviktiga funktioner.

Must har även kunnat konstatera att främmande makt har bedrivit avancerad övervakning av Försvarsmaktens

skyddsvärda övningsverksamhet.

I KORTHET

SAMARBETE

VIKTIGA LÄRDOMAR FRÅN VÄSTMANLAND

– Det finns viktiga lärdomar att dra av den stora skogsbranden i Västmanland 2014. Det handlar både om hur krisberedskapen fungerar på övergripande nivå och hur arbetet med skydd mot olyckor bedrivs inom framför allt kommunal räddningstjänst.

Det säger MSB:s generaldirektör Helena Lindberg när hon den 31 mars överlämnade rapporten "Ansvar, samverkan, handling – åtgärder för stärkt krisberedskap utifrån erfarenheter från skogsbranden i Västmanland 2014" till regeringen.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har på regeringens uppdrag analyserat 26 olika utredningar och utvärderingar som rör skogsbranden och kan konstatera att gemensamma utvecklingsbehov har identifierats. MSB lämnar i rapporten regeringen åtta förslag till åtgärder, bland annat förändra principerna för samhällets krisberedskap, så att de tar sikte på ansvar, samverkan och handling, förbättra förutsättningarna att kraftsamla resurser vid krishantering genom ett operativt anslag och en tydligare roll för MSB när det gäller prioritering av förstärkningsresurser samt pröva frågor om styrning, organisering och huvudmannaskap för den kommunala räddningstjänsten.

INLÄMNING

KOMPLETTERANDE BUDGETUNDERLAG

Försvarsmakten lämnade i slutet av mars in ett kompletterande budgetunderlag till regeringen. Försvarsmaktens bedömning, i likhet med budgetunderlaget från den 28 februari, är fortsatt att det försvarspolitiska inriktningsbeslutet kan genomföras i enlighet med de principer som anges i inriktningsbeslutet för Försvarsmakten.

DJUPT LIGGANDE PROBLEM

Senapsgasmätare.

TÄNK ATT DU är insatsledare som ska definiera ett problemområde med giftigt material.

Tänk dig att skicka dina prover till ett labb och få svar i efterhand.

Tänk dig sedan att kunna få svar direkt på platsen, vilket innebär ökad säkerhet för alla i det berörda området.

Allt detta tänkte Thomas Nodlander på – och var med och validerade en metod för att kunna uppnå detta, med utrustning som redan finns i Försvarsmakten.

– Utrustningen det handlar om är ett analysinstrument som vi har både vid vårt fältanalyslaboratorium och på våra rekognoseringsgrupper. Med det kunde vi analysera prover direkt ute till havs på ett fartyg, säger Thomas och poängterar att Roger Magnusson och Anders Östin vid FOI i Umeå är de som drivit projektet.

Totalförsvarets skyddscen-

trum erbjöds att följa med för att fältvalidera den framtagna metoden tillsammans med det polska forskningsinstitutet IOPAS, Institute of Oceanology Polish Academy of Sciences ombord på fartyget Oceania under två veckor på Östersjön.

I området öster om Bornholm dumpades stora mängder senapsgas efter andra världskriget och det händer ofta att fiskare får upp det giftiga ämnet i sina trålar.

Här togs prover från botten-sediment och det gick att mäta nedbrytningsprodukter av senapsgas med metoden. Resultatet av projektet har nu publicerats i den vetenskapliga tidskriften Journal of Chromatography och artikeln är den första i sitt slag. Metoden beskriver hur en operatör i ett provisoriskt fältlabb kan arbeta med mätningar av senapsgas-ämnen som stöd i en operation.

Text och foto Wilhelm Guldbrand/SkyddC

I KORTHET

KRIGSBAS SPRID ÖVNING

Att sprida flygplan och klargöra dessa – spridd klargöring – på andra platser än ordinarie uppställningsplatser har övats på F21 under den gångna vintern.

– Att öva på krigsbas var vardagsmat tidigare. Det är en förmåga vi tappat och inte övat på flera år. Vi måste hitta tillbaka och återta vår basförmåga att kunna verka på våra krigsbaser utan att behöva en stor övning och mycket personal, säger Örjan Lindström.

Han är tidigare chef för flygunderhållet och har med personal ur 32:a flygunderhållskompaniet och stöd ur flottillstaben samt avdelningen taktik och förmågeutveckling av flygvapnets basförmågor från Luftstridsskolan utarbetat ett koncept och en ny metod för träning i produktion och flygtidsproduktion bas.

Som första flottill och utvecklare av konceptet har F21 tagit nästa steg att genomföra spridd klargöring på krigsbasen i Vidsel.

– Vi gör det inom ramen för den dagliga verksamheten med minimala resurser. Två bilar med släp samt sex flygtekniker klarar av att klargöra och bestycka Jas 39 Gripen.

Efter lyckat försök på Vidselbasen kommer konceptet att införas och övas vid ett flertal tillfällen under året på våra krigsbaser; F21, Vidsel och Jokkmokk.

– För piloterna är det viktigt att få landa på krigsbaser. Konceptet ökar basförmågan och att kunna verka från krigsbaserna. Med detta ökar vi tillgängligheten på alla krigsförband, avslutar Örjan Lindström.

TWITTER JOHN VAR @SWEDEN

För fem år sedan var Sverige det första landet i världen att lämna över sitt officiella Twitterkonto till dess med- ➤

KARL KORAD TILL NY ARMÉCHEF

EFTER CHEFEN FÖR ledningsstabens beredning har ÖB fattat beslut om två chefställsättningar: Anders Brännström blir ansvarig för övningen VIKING medan Karl Engelbrektson blir ny arméchef.

Den 1 juni lämnar generalmajor Anders Brännström befattningen som arméchef för att istället ta ansvar för planering och genomförande av den multinationella övningen VIKING. Övningen är en av världens största i sitt slag och genomförs 2018.

Från samma datum kommer generalmajor Karl Engelbrektson, i dag chef för förbandsproduktionen och utbildningschef i Försvarsmakten

att tillträda som arméchef.

Karl Engelbrektson är internationellt meriterad officer som under sin tid i Bryssel påtagligt bidragit till att utveckla samarbetet med EU och Nato. Dessförinnan var han chef för NBG 08 under både uppbyggnads- och beredskapsperioden.

JAN THÖRNQVIST NY INSATSCHEF

REGERINGEN UTSÅG den 7 april marinchefen Jan Thörnqvist till ny chef för insatsledningen.

– Jag är mycket hedrad och stolt över att ha fått förtroendet att ta över som insatschef. Det är en stimulerande uppgift som väntar, där uppdraget är klart och tydligt: Att leda och ansvara för insatsverksamheten med målet att öka vår operativa effekt och skapa mer försvarsformåga. Det kan bara förverkligas tillsammans med alla delar av Försvarsmakten samt genom ett gott och nära samarbete med Försvarsmaktens produktionsledning, den militära underrättelse- och sä-

kerhetstjänsten, andra myndigheter och nationer, säger Jan Thörnqvist

Hans karriär i Försvarsmakten är mer än 40 år lång – från plutonofficersselev i mitten av 1970-talet till marinchef idag. Jan Thörnqvist har bland annat varit fartygschef på HMS Skaftö och HMS Skredsvik, HMS Ulvön, chef för Röjdykardivisionen, fjärde sjöstridsflottiljen och Marinbasen.

Internationellt har Jan Thörnqvist genomfört Naval Command College vid Naval War College i Newport RI, USA och varit styrkechef för EUNAVFOR:s Operation Atalanta.

Jan Thörnqvist tillträder som insatschef den 18 april.

Generalmajor Berndt Grundevik tillträder som ställföreträdande insatschef från den 1 juni.

I KORTHET

borgare – där en i taget får styra det en vecka.

Nyligen var det försvarsmaktsmedarbetaren John Sporrongs tur.

– Många har hört av sig och varit intresserade av Försvarsmakten, säger han.

Det finns ungefär 300 miljoner aktiva Twitterkonton i världen och varje sekund skickas det ut drygt 7 000 inlägg, så kallade tweets på mikroblogger. En twittrare är John Sporrang, till vardags soldat på Luftvärnsregementet i Halmstad.

– Jag har twittrat i snart två år och började eftersom många av mina vänner fanns på Twitter. Att jag fick chansen att twittra för @Sweden-kontot beror på att jag blev nominerad av mina följare. Det har funkat fint de fem dagar jag hunnit med, en del av kontots följare har varit lite ovana över att det är någon från Försvarsmakten som twittrar. Men jag har också fått många bra kommentarer, både från svenska och utländska följare.

Sveriges officiella Twitterkonto är alltså @Sweden, men vill du följa John är det @legohjon som gäller.

KRIGSPLACERING

NY ORGANISATION, NYA KRIGSPLACERINGAR

På nyårsdagen intog Försvarsmakten en ny organisation – vilket innebar att en hel del av oss fick ny eller förändrad krigsplacering. Därför skickade Rekruteringsmyndigheten ut flera tusen nya krigsplaceringsordrar i mars.

Ytterst är det Rekruteringsmyndigheten som beslutar om krigsplaceringen i form av ett myndighetsbeslut. Detta gäller all personal som ska tillhöra ett förband vid beredskapsförhöjning eller mobilisering. Krigsplaceringen baseras på det underlag som Försvarsmaktens krigsförbandschefer lämnat över till respektive organisationsenhetens chef, vars uppgift är att producera respektive krigsförband.

SLUTJAGAT FÖR JÄGAREN

EFTER 21 000 drifttimmar och 44 år i aktiv tjänst har den enda kvarvarande vedettbåten inom Försvarsmakten slutat patrullera längs västkusten.

Under påskhelgen genomförde HMS Jägaren sitt sista uppdrag med sjötrafikkontroll i västerhavet och den 7 april genomfördes avrustningsceremonin. Fartyget tillhör röjdykardivisionen inom Fjärde sjöstridsflottiljen och dess huvuduppdrag har varit patrullering och övervakning av territorialvattnet.

– Materiellt har fartyget gått

klart och det är på tiden att hon tas ur tjänst. HMS Jägaren har under åren genomfört en viktig uppgift som nu skall utföras av andra enheter över året. Vi får verkligen hoppas att dessa fartyg gör sig synliga för kustborna såsom Jägaren har gjort, säger fartygschefen Roberth Granath.

Han och resten av besättningen tycker det är beklagligt att det inte kommer finnas någon ersättare till Jägaren.

– Vi har just sökt oss dit för

att kunna jobba hemmavid med ett av de bästa jobben. Nu kommer några ur besättningen kommer börja på ett annat av Röjdykardivisionens fartyg – HMS Ågir medan resten av besättningen kommer antingen börja på nya tjänster inom flottiljen, gå över till andra förband, läsa civilt eller gå på bemanningsuppdrag.

– Jägaren verkar inte vara så känd på Ostkusten där jag kommer ifrån men här på västkusten är hon en kändis. När vi ligger i civil hamn är det många som kommer fram och berättar om när de senast såg henne och då vet man ju att vi lyckats med en del av vårt jobb – att synas, säger besättningsmannen Jesper Klasson.

Text och foto Rebecca Landberg/4.sjöstridsflj

TWEETEN

Det officiella Twitterkontot för den ryska ambassaden i Sverige har åsikter...

Russian Embassy, SWE
@RusEmbSwe

Nato kan vänta aftonbladet.se/kultur/bokrece...

@Aftonbladet

... liksom presidentkandidaten Donald Trump...

Donald J. Trump
@realDonaldTrump

N.A.T.O. is obsolete and must be changed to additionally focus on terrorism as well as some of the things it is currently focused on!

RÄTTNING!

QUELLE COULEUR! Det krävdes så klart ett vaket Must-öga för att notera nyansskillnaden i färg – samt det icke-anglosaxiska stukningshållet. Den franska soldaten med basker på sidan 23 i årets första nummer är inte alls en Commando Marine, utan en främlingslegionär. Tres facile!

STAVA RÄTT... Det stavas "samhället", "jämsliddhet" och "Schweiz". Stod det något annat i senaste numret så var det fel, vilket uppmärksammades förtjänstfullt av en sjöofficer. Försvarets forums redaktör lovar bättring och har skickat notiskorrekturläsaren på synkontroll.

FEMTE ÄLDST! Att som i notisen på sidan 8 påstå att Livgardet är näst äldsta förbandet i världen är att kapa ett sanningshorn. Faktum är att "förbandet med uttalat god självbild" är femte äldst – efter första spanska infanteriregementet (1248), första franska infanteriregementet (1479), Schweizergardet (1506) och nionde spanska infanteriregementet (1509).

PÅ NY POST

Försvarsmakten placerar **Maria Arblom** som tillförordnad FM CIO vid Högkvarteret från och med 1 januari 2016 och tillsvidare, dock längst till och med 30 juni 2016.

Försvarsmakten placerar överste **Jan Pålsson** som chef LEDS PERS CUE tillika chefsutvecklare Armé vid Högkvarteret från och med 1 februari 2016 och tillsvidare, dock längst till och med 31 augusti 2018.

Försvarsmakten placerar överste **Jonas Olsson** som chefsutvecklare Marinen på LEDS PERS CUE vid Högkvarteret från och med 1 februari 2016 och tillsvidare, dock längst till och med 31 augusti 2018.

Försvarsmakten placerar **Marianne Olenäs** som chefsutvecklare Flygvapnet på LEDS PERS CUE vid Högkvarteret från och med 1 februari 2016 och tillsvidare, dock längst till och med 31 maj 2020.

Försvarsmakten konstituerar överstelöjtnant **Joachim Isacson** till överste under tjänstgöringen som utvecklingsofficer med placering vid Development Concept and Doctrine Centre i Shrivenham, Storbritannien under tiden 6 mars 2016 till 30 juni 2019.

Försvarsmakten placerar brigadgeneral **John Stjernfalk** till förfogande på Ledningsstabens vid Högkvarteret, för utveckling av strategisk ledning av IT-relaterad verksamhet från och med 15 mars 2016 och tillsvidare, dock längst till och med 31 augusti 2016.

Försvarsmakten förlänger placeringen av överste **Lennart Axelsson** som ställföreträdande projektledare Omdaning Försvarsgistik (OFL) på LEDS PLAN EK vid Högkvarteret under perioden 1 april 2016 och

tillsvidare, dock längst till och med 31 maj 2016.

Försvarsmakten ställer brigadgeneral **Arne Hedén** till förlängd förfogande som militärsakkunnig i Regeringskansliet under perioden 1 april 2016 och tillsvidare, dock längst till och med 31 augusti 2016 enligt beslut från Försvarsdepartementet.

Försvarsmakten placerar överste **Ronnie Nilsson** som utredare Gotland på PROD Armé vid Högkvarteret under perioden 1 april 2016 och tillsvidare, dock längst till och med 31 januari 2017.

Försvarsmakten placerar brigadgeneral **Lars-Olof Corneliusson** som Director of Intelligence vid EU:s militära stab vid European Action Service i Bryssel, Belgien under perioden 9 april 2016 till 8 april 2019.

Försvarsmakten ställer RO/överste **Bengt Sandström** till C INSATS förfogande för tjänstgöring som Mission Deputy Commander EUTM Somalia med placering i Mogadishu under tiden 2 maj 2016 och som längst intill 20 november 2016.

Försvarsmakten placerar överste **Mattias Ardin** som samordnare Gotland på PROD Armé vid Högkvarteret under perioden 1 juli 2016 och tillsvidare, dock längst till och med 1 juni 2017.

Försvarsmakten ställer överste **Jonas Wikman** till C INSATS förfogande för tjänstgöring som Lead Advisor (Kabul Air Advisory Group) vid NATO Air Command-Afghanistan/NATO Air Training Command-Afghanistan med placering i Kabul under tiden 29 augusti 2016 och som längst till 19 mars 2017.

Överste **Dennis Hedström** återgår till Försvarsmakten 1 september 2016 och ställs till C INSATS

förfogande för tjänstgöring som Mission Deputy Commander EUTM Somalia med placering i Mogadishu under tiden 31 oktober 2016 och som längst intill 21 maj 2017.

Försvarsmakten förlänger överste **Fredrik Hedén** som förbindelseofficer vid US European Command Stuttgart från och med 1 september 2016 till och med 31 augusti 2017.

Försvarsmakten placerar överste **Peter Stolt** som försvarsattaché i Helsingfors, Finland under tiden 1 augusti 2016 och tillsvidare, dock längst till och med 31 augusti 2019.

Försvarsmakten placerar överste **Stefan Jönsson** som försvarsattaché i Washington, USA med sidoackreditering Ottawa, Kanada under tiden 1 augusti 2016 och tillsvidare, dock längst till och med 31 augusti 2019.

Försvarsmakten placerar överste **Ulf Siverstedt** som tillförordnad Stf C I 19/brigadchef vid I 19 under perioden 1 september 2016 och tillsvidare, dock längst till och med 31 december 2017.

Försvarsmakten ställer kommandör **Anders Olovsson** till Utrikesdepartementets förfogande som militär rådgivare under perioden 11 april 2016 och tillsvidare, dock längst till och med 31 mars 2018. Vid tillträdet på befattningen befordras Olovsson till flottiljamaral.

Försvarsmakten placerar överste **Fredrik Bergman** som stabschef för Ledningsstabens informationsavdelning vid Högkvarteret från och med 1 april och tills vidare, dock längst till och med 31 mars 2017.

SCHLAGERDROTTNINGEN

”I fikarummet får jag förfrågningar om vem jag tror ska vinna.”

Text *Therese Fagerstedt/Info* Foto: *Jesper Sundström/119*

LOUISE LEVIN

Jobbar: Informationschef F21

Familj: Make (produktionschef på FMV:s flygverkstad) samt sönerna Rasmus (GSS/K på Helikopterflottiljen i Luleå) och Linus (pluggar fortfarande) och den pensionerade tjänstehunden Baxa.

Tidernas bästa svenska

schlagerlåt: "Take me to your heaven" med Charlotte Nilsson. Jag tillhör ju flygvapnet.

” DET ÄR HELA konceptet med Melodifestivalen som jag gillar. Det är musiken, artisterna, kläderna, showerna och festen. Och så gillar jag idén med Eurovision Song Contest, ESC, att förena Europa med musiken som språk. Intresset att analysera bidragen som jag gör har jag haft länge. Inför varje omgång tittar jag på upphovs-

männen, om de har vunnit förut, artisterna, kläderna och showerna. Allt analyseras och sammanställs. I år anlitas jag som Melloexpert av P4 Norrboten för att utvärdera bidragen inför varje delfinal och tippa vinnare. Av de 16 bidragen som gick vidare från delfinalerna prickade jag in 14. I duellerna hade jag rätt, liksom vem som skulle vinna och få representera

Sverige i ESC.

Att analysera, jämföra statistik och göra research är nog något jag gör både i min yrkesroll som informationschef på F21 och som Melloexpert. Men där slutar också likheterna. I jobbet är det faktabaserat, 'säg vad du vet – inte vad du tror'.

Rollen som Melloexpert i radion är ingen exakt vetenskap och jag får uttrycka mig

PORTRÄTTET

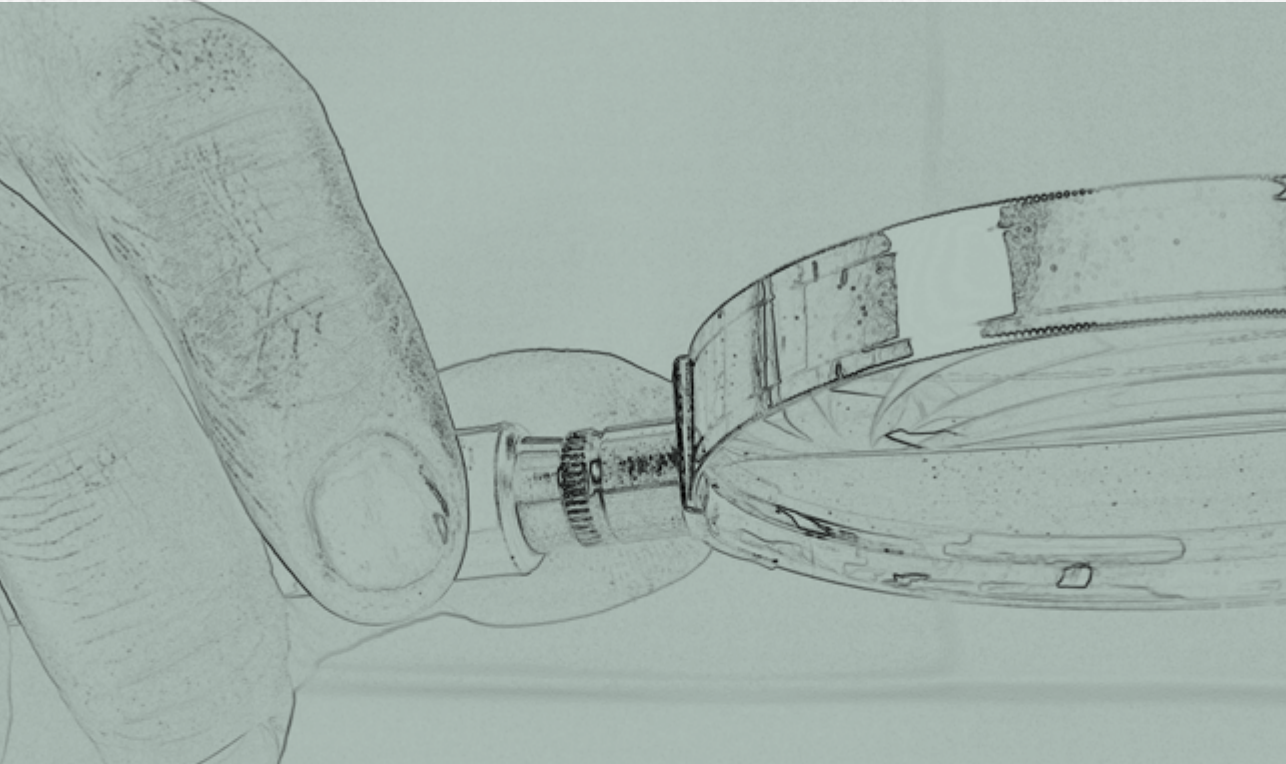
fritt utifrån mina åsikter och känslor. Det är inte precis vad man förknippar med Försvarmakten. Att Mello engagerar många visar sig också bland försvarstvittrare, fast på ett annat sätt. I fikarummet får jag förfrågningar om vem jag tror ska vinna.

Jag är uppvuxen med musik. Det var aldrig tyst hemma när jag växte upp. Min pappa hade en stor skivsamling och skulle någon av mina kompisar spela in ett blandband så var

det till min pappa de vände sig, eftersom han hade den senaste och bästa musiken. Med musikintresset kommer förstås ett Mellointresse. Och sedan 1974 då Abba vann har engagemanget bara vuxit för varje år. Förr var det mest schlagperlåtar, nu är det fler och olika musikstilar som tävlar. Och det är mycket roligare, även om det tyvärr innebär att slagern inte kommer igenom på samma sätt längre.

Sverige är generellt väldigt

duktiga inom musik och det märks i ESC också. Det går ofta bra för Sveriges musikbidrag och då menar jag även de utländska bidragen eftersom det ofta finns ett svenskt finger med i spelet – antingen som upphovsmän, koreograf, artist eller liknande. I år är många av bidragen i Eurovision väldigt bra, så det ska bli spännande att se vem som tar hem det. Rysslands bidrag är favorittippat i år. Kanske för att det har en svensk medkompositör? ”

OMTALAT

[Faint, mirrored text from the reverse side of the page, appearing as bleed-through. The text is mostly illegible but seems to contain technical or legal details.]

AVTAL

666 DAGAR HAR GÅTT SEDAN DET UNDERTECKNADES VID NATOS TOPPMÖTE. NU, DEN 1 JULI TRÄDER VÄRDLANDSAVTALET I KRAFT. EN UPPGÖRELSE SOM AV VISSA KRITIKER ANSES VARA EN SMYGANSLUTNING TILL NATO.

Text **Dag Enander/Info** Foto **Joel Thungren/ComCam**

ATT försvarsminister Peter Hultqvist är tydligt trött på det påståendet går inte att miste på. – Det går inte att vara smyganslut till Nato.

Antingen så är man med eller så är man inte med. Jag tycker det där är en oerhört märklig syn på vad Nato är, en diskussion om man kan vara 25-procents medlem eller 50-procents medlem. Vi har ett samarbetsförhållande till Nato, inte ett medlemsförhållande. Det är ett medvetet politiskt val. Och det är en linje som vi har jobbat med sedan 1994, det är inget som är hastigt påkommet eller särskilt nytt, säger han.

1994 hette Sveriges försvarsminister Thage G Peterson (S) och han delar uppenbarligen

ingspartierna. Ändå är det bara Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna som är emot avtalet. Den politiska majoriteten är alltså stor för att avtalet ska träda i kraft, något som försvarsministern understryker.

– Vi var överens om ett värdlandsavtal med bred majoritet i försvarsberedningen. Vi var överens om detta med bred majoritet i riksdagen i juni förra året och i riksdagsbeslutet står det att vi ska återkomma med en proposition i ärendet och det är det vi nu verkställt. Jag kan bara konstatera att båda regeringspartiernas riksdagsgrupper har ställt sig bakom värdlandsavtalet. Om vi inte verkställer värdlandsavtalet så verkställer vi inte heller försvarsöverenskommelsen där det här ingick. Så jag anser att det här är en ansvarsfråga i förhållande till försvarsuppgörelsen och till för-

ordförande i riksdagens EU-nämnd fört fram.

Vid Folk och Försvars rikskonferens i januari avlossade Peter Hultqvist en verbal bredsida som svar.

– Det påstås att Sverige tvingas acceptera utplacering av kärnvapen på svenskt territorium. Samtidigt sågs det att Sverige kommer att tvingas acceptera permanenta Natobaser. Soldater från Natoländer ska enligt samma typ av desinformation omfattas av straffimmunitet för brott begångna i Sverige. Jag vill bara klart och tydligt deklarerat: detta är lögn och förbannad dikt. När saker som detta sprids i debattens undervegetation handlar det om att så osäkerhet och plantera myter. Det är ett klassiskt sätt att arbeta för den som vill underminera. Sanningen är den att det inte kommer in ett enda

”Om vi inte verkställer värdlandsavtalet så verkställer vi inte heller försvarsöverenskommelsen.”

inte sin efterträdarens bild av värdlandsavtalet: ”Den dag då värdlandsavtalet antas blir en sorgens dag. Vår neutralitet kommer att undermineras med allvarlig krigsrisk som följd.” sa han vid en föreläsning i februari.

Och värdlandsavtalet – eller för vara helt korrekt, Samförståndsavtalet med Nato om värdlandsstöd – har kommit att bli en omdiskuterad fråga i svensk politik, delvis med åsiktsskillnader inom reger-

svarsberedningen, säger Peter Hultqvist.

OSANDE OM OSANNINGAR

VÄRDLANDSAVTALET HAR också mött kritik, bland annat av Svenska Freds ordförande Anna Ek för att avtalet öppnar upp för att Sverige kan användas som bas för Natos militära aktiviteter.

Eller att avtalet saknat ett uttryckligt förbud mot kärnvapen på svensk mark, en åsikt som bland annat Carl Schlyter (MP),

stridsfordon, stridsflygplan eller pistol på svenskt territorium utan en inbjudan från Sveriges regering. Det är grundläggande för hela värdlandsavtalet. Inte en enda övning genomförs utan nationella beslut, precis som idag. Och i kris eller krig sker inget utan regeringsbeslut och riksdagsbeslut. Det finns inget som tvingar fram placering av kärnvapen på svenskt territorium, Natobaser eller öppnar för straffimmunitet. Så ser verkligheten ut! Punkt slut, löd

”I kris eller krig sker inget utan regeringsbeslut
och riksdagsbeslut.”

försvarsministerns salva.

Så varför är då världslandsavtalet viktigt för Sverige? Och hur kommer det påverka Försvarsmakten konkret?

– Vi bedriver redan i dag en omfattande övningsverksamhet, med Natos medlemsländer men också andra länder. Det här avtalet kommer administrativt underlätta hela det övningsförfarandet, det reglerar frågor som rör skatter, tullar, skyddsförordning, skyddsområden, det reglerar trafikförsäkringsförordningen – en lång rad praktiska saker som gör att hela det administrativa förberedelsearbetet inför övningar underlättas. Det skapar en enklare förberedelsesituation. Det är den ena anledningen till att avtalet behövs. Den andra är att det också öppnar upp för ett mer konkret arbete kring hur vi ska planera för att ta emot stöd vid en civil eller militär kris – eller ge motsvarande stöd från svensk sida. Så det skapar också en tydlighet i frågan, säger

atlantiska länken, därefter i Natos partnerskap och slutligen bilaterala avtal med länder runt Östersjön, nu senast Danmark. Det ingår i vår strategi att skapa ett säkerhetsnätverk kring Sverige, där vi genom att jobba och öva med andra bygger ett nätverk vars syfte är att vi inte ska hamna i kriser eller konflikter. Istället ska de förebyggas för att på så sätt bidra till stabilitet i vårt närområde. Som omvärldsutvecklingen blivit

gen lett till diskussioner bland Försvarsmaktens medarbetare.

”Vi har stridit sida vid sida, stått under deras befäl och burit deras kompassros på våra uniformer i Afghanistan. Varför kan vi då inte vara fullvärdiga medlemmar?” som en sergeant i matkön uttryckte det angående ett svenskt Natomedlemskap.

Har bakgrundsinformationen om varför vi samarbetat med Nato i nämnda insatser varit bristfällig? Och vems är det ansvaret?

– Jag förutsätter att Försvarsmakten ger ordentlig information om Sveriges säkerhetspolitiska linje och grundorienterar sina medarbetare i de här insatserna. Sedan att man bär det här märket, det handlar ju om att Isaf-operationen är Natoledd och har det ansvarsförhållandet. Men det är en skillnad på att bära ettärke och vår säkerhetspolitiska linje. Vi har valt att inte vara med, det är en väldig skillnad på medlemskap och icke-medlemskap. Är man

”Vad avtalet reellt innebär vet vi först då krisen kommit.”

Peter Hultqvist.

SEMANTISKA SKILLNADER

EN TILLFÄLLIG ALLIANS. Eller ett långsiktigt samarbetsavtal. Den språkliga betydelseskilnaden mellan orden ”allians” och ”samarbete” finns enligt Språkrådet men ”betydelsen av ord i allmänspråket är dock väldigt flexibel”.

Är världslandsavtalet långsiktigt?

– Självklart är världslandsavtalet ett långsiktigt avtal. Vi söker ett fördjupat samarbete med alla våra partners, som längst med Finland. Sedan den trans-

är världslandsavtalet en del av den strategin. Vad vi gör med ett världslandsavtal i en kris vet vi först den dagen. Vi kan öva olika scenarior men vad avtalet reellt innebär vet vi först då krisen kommit.

SIDA VID SIDA (UTAN GARANTIER)

I KOSOVO MELLAN 1999 och 2013. Under Libyeninsatsen 2011. Och i Afghanistan sedan 2003. Tre exempel på hur svenska soldater och officerare deltagit i Natoledda insatser med FN-mandat.

Och tre tillfällen som säkerli-

inte med i Nato så omfattas man inte av de kollektiva självförsvarförpliktelserna enligt artikel fem i Natostadgan, det finns inget annat än noll eller 100 procent i fråga om den delen, säger Peter Hultqvist.

Med 40 år på nacken är det amerikanska luftvärnssystemet Patriot ingen nyhet. Däremot blev det definitivt en sådan när Ben Hodges, chef för US Army Europe nyligen intervjuades i TV4 och uttryckte en önskan om att just öva förflyttning av Patriot-system från amerikanska baser i Europa till Sverige.

Det är ett önskemål som

försvarsministern inte vill diskutera.

– Vi diskuterar aldrig enskilda övningar publikt innan ärendet är berett på departementet och vi har ett beslut. Jag bara konstaterar att vi övar med många olika länder, vi är öppna för den typen av övningsverksamhet och det har vi varit länge. Men diskutera en enskild övning som vi inte tagit ställning till, det vill jag inte göra.

GODA GRANNEN I ÖST

SAMTIDIGT SOM SVERIGE SKREV

talesperson Maria Zacharova i september.

Är sådana uttalanden något som får Sverige att tänka till två gånger om våra Nato-samarbeten – eller låta bli att ansöka om medlemskap?

– Nej, vi måste göra vår egna säkerhetspolitiska val utifrån situationen i vårt närområde, i nuläget och en tid bakåt. Därför ska vi inte låta andra länder styra vad vi gör. Hur de reagerar är inte väsentligt för mig. Däremot ligger Sverige där det ligger. Vi har militärpolitiska realiteter

och med tanke på vårt läge så är den militära alliansfriheten det bästa för att bevara stabiliteten i vårt närområde. Men det är viktigt att vi fördjupar samarbetena med andra länder, det är ett sätt att visa att vi förstår hur världen ser ut runt omkring oss och ett sätt att höja vår militära förmåga.

LAGD LINJE LIGGER

”POLITIK ÄR ATT VILJA” är ett berömt citat av Olof Palme. Och från tidigt 1950-tal fanns ingen vilja hos det statsbärande

”Den linjen vi har, den ligger fast. Jag brukar inte svara på spekulativa frågor.”

på värdlandsavtalet, skrev också Finland på. Och i grannlandet har arbetet gått snabbare i och med att värdlandsavtalet är på plats – och mycket av diskussionerna uteblivit, trots att Finlands stora granne i öster inte sett med blida ögon på ett tecknande av värdlandsavtal med Nato. *”Finland är inte längre neutralt när det skriver under nya samarbetsprotokoll med Nato. Att gå med i Nato är nästa naturliga steg.”* sa till exempel ordföranden för den ryska riksdagens utrikesutskott Alexej Pusjkov i samband med att Finland skrev under värdlandsavtalet 2014.

På samma sätt har Sverige påmint om hur Ryssland ser på ett utökat samarbete med eller rent av ett medlemskap i Nato: *”Vi ser fortfarande Sveriges policy med icke-deltagande i militära block som en viktig faktor för att säkerställa stabiliteten i norra Europa. En svensk anslutning till Nato skulle ha militärpolitiska och utrikespolitiska konsekvenser som skulle kräva motåtgärder från rysk sida”,* sa ryska UD:s

runt omkring oss, en ökad övningsverksamhet och en militär uppbyggnad av kompetens och materiel. Det säkerhetspolitiska läget i vårt närområde har försämrats. Vår analys är att för behålla en långsiktig stabilitet är det viktigt att vi och Finland ligger på samma linje. Dessutom har vi själva en grundläggande hållning om en militär alliansfrihet med fördjupade samarbeten och höjd operativ förmåga, säger Peter Hultqvist.

Och fortsätter.

– Med tanke på vår tradition

partiet Socialdemokraterna till medlemskap i EG, föregångaren till EU.

40 år senare föll den tydligaste symbolen för kalla kriget, Berlinmuren den 9 november 1989. Lagg till det ett Sverige i ekonomisk kris – och ett knappt år senare la den socialdemokratiska finansministern fram ett förslag om EG-medlemskap, som en av många ekonomiska reformer.

Sex snabba veckor senare antog riksdagen förslaget, ytterligare ett halvår senare lämnas den formella ansökan in. Den första januari 1995 blev Sverige medlem i Europeiska Unionen.

Så frågan är självklart hypotetisk: finns det något och vad skulle detta något vara som skulle få regeringen att ändra ståndpunkt i frågan om ett svenskt Natomedlemskap?

– Den linjen vi har, den ligger fast. Jag brukar inte svara på spekulativa frågor av den typen. Ger man sig in i spekulationer öppnar man upp för debatt och nya spekulationer. Jag har förklarat vår linje.

"DET FINNS MYCKET HITTEPÅ OM NATO"

HALLÅ DÄR Hans Wallmark, försvarspolitisk talesperson för Moderaterna.

Varför ställer ni er bakom världslandsavtalet?

– I grunden tycker vi att allt som leder till mer samarbete i vårt närområde är viktigt och betydelsefullt. Sedan är det för oss inte en light-version av ett Natomedlemskap. Det kan aldrig ersätta eller vara ett alternativ till ett medlemskap. Jag får vykort och mejl så gott som dagligen där avsändarna vill att vi ska säga nej till världslandsavtalet. Och deras engagemang ska inte viftas bort, däremot har de i grunden fel. De har inte förstått vad det gäller, till exempel att det skulle leda till någon automatisk kärnvapenbaserings i Sverige.

Det finns mycket vandringssägner om vad Nato är, innebär och står för. Ofta är det rent hittepå som vi säger i Skåne. Och försvarsministern har varit mycket tydlig i sin varning för olika vandringssägner som är hittepå.

Ni efterlyser nu i opposition "en färdplan för Natomedlemskap". Varför togs inte den fram mellan 2006 och 2014?

– Det riktigt anmärkningsvärda och positiva ifjol var till exempel att både Centern och Kristde-

mokraterna började förespråka ett Natomedlemskap. Dessutom har vi ett stadigt försämrat omvärldsläge, med den illegala annekteringen av Krim för två år sedan och mordet på Boris Nemtsov för ett år sedan. Det är faktorer som gör att vi som är för ett Natomedlemskap ökar det opinionsbildande arbetet.

Hans Wallmark.

Kriget i Georgien skedde 2008 och Krimkrisen var ett faktum i mars 2014 – och 2012 ansåg Försvarsberedningens ordförande från Moderaterna att "Ryssland drar sig öster ut. Europa säkrare än på länge". Var det en episk felbedömning?

– Jag satt ju också med i försvarsberedningen och när vi åkte till USA och Storbritannien, så var det rätt lite Ryssland på radarn. Snarare var det svenska politiker som pratade om Ryssland och komplexiteten, men sedan dess har väldigt lite varit till det bättre i den ryska utvecklingen. Tvärtom har det blivit sämre, med provokationsmönstret som vi ser i Östersjöområdet. Incidenter, avslagna transpondrar, konstaterade undervattenskränkningar...

Incidenter och avslagna transpondrar har det angivits nationalitet för – men inte undervattenskränkningen hösten 2014. Gjorde du

ÅTTA FAKTA OM NATO

Omslagets illustration är gjord av kanadensiske Raymond Biesinger. Förutom till Försvarets forum gör han illustrationer till bland annat Washington Post, Le Monde och Financial Times.

SNART 25 000 DAGAR GAMMALT!

4 april 1949 skrevs The North Atlantic Treaty under i Washington D.C. av tolv stater. Fördraget trädde sedan i kraft den 24 augusti 1949.

VADÅ NATOSTANDARD?

Materiel, metoder, design, benämningar: det finns nästan 1300 standardiseringsdokument, STANAG som styr hur saker ser ut och vad de kallas. Ett exempel är Natostandarden för 7,62-ammunition, kallad 7,62x51mm Nato – som Försvarsmakten använder

till Ak 4 och Ksp58.

OTAN ELLER NATO?

Det beror på om du väljer den engelska eller den franska förkortningen. North Atlantic Treaty Organization blir Nato, Organisation du traité de l'Atlantique Nord blir Otan.

NATOMEDLEMEN SOVJETUNIONEN!

Ja, den 31 mars 1954 föreslog utrikesminister Molotov att Sovjetunionen skulle söka medlemskap i Nato, "för Europas gemensamma säkerhet". I maj samma år nekades dock

just det?

– Nej, Försvarsmakten vill inte ägna sig åt spekulationer kring nationalitet vid den konstaterade kränkningen 2014 och det har jag stor respekt för. Men nu är ju jag inte en del av Försvarsmakten utan en del av politiken. Och det är inte så rackarns många länder i vårt närområde som har kapacitet och dessutom ambitionen till något sådant. Det gör att min lista över tänkbara nationaliteter är rätt kort.

”IBLAND FÅR MAN FÖRHÅLLA SIG TILL ANDRA POLITISKA MAJORITETER ÄN MAN SJÄLV HADE ÖNSKAT”

HALLÅ DÄR Jakob Dalunde! Du är Miljöpartiets försvarspolitiska talesperson.

Varför ställer ni som regeringsparti er bakom världlandsavtalet?

– Därför att försvarsberedningen i bred enighet i början av 2014 slog fast att Sverige skulle teckna ett sådant avtal med Nato. Och inom ramen för regeringsöverenskommelsen med Socialdemokraterna landade vi att vi skulle verkställa det som står i försvarsuppgörelsen under den här

Sovjetunionen medlemskap eftersom landet inte ansågs uppfylla Natos ”demokratiska och defensiva inriktning”. Ett år senare bildades Warszawapakten med Sovjetunionen som drivande kraft.

MED – MEN ÄNDÅ INTE.

Frankrike var en av ursprungsmedlemmarna i Nato, men president Charles de Gaulle ansåg att USA var för dominerande samt favoriserade Storbritannien. Därför började franska flottförband dras ur Natos ledningsstrukturer under början av 1960-talet och 1966 deltog inga franska

soldater längre i Natos övningar. Dessutom ombads Natomedlemmars militära styrkor att lämna fransk mark. Därmed flyttades också Natos högkvarter från Rocquencourt utanför Paris till belgiska Mons. Dock lämnade Frankrike formellt aldrig Nato och 2009 återupptogs alla samarbeten fullt ut.

KÄRNVAPENALLIANSEN?

Ibland sägs Nato vara en kärnvapenallians. Tre av Natos medlemsländer har kärnvapen: Frankrike, Storbritannien och USA – men Nato har i sig inga kärnvapen. Dock har ett antal medlemsländer tillåtit de med kärnvapen

mandatperioden.

Hur stämmer det med uttalandet på er webbplats att ”Uthyrningen av svensk mark till Nato och andra utländska militärstyrkor för krigsövningar ska också upphöra.” Med världlandsavtalet får ju Sverige inte ens betalt om Natomedlemmar övar på svensk mark?

– Det är ju så i politiken att ibland så får man förhålla sig till att det skapas andra politiska majoriteter än man själv kanske hade önskat. Och då får man förhålla sig till det.

Vår utgångspunkt har ju varit att i den utsträckningen vi haft kritik mot världlandsavtalet, så har det egentligen inte handlat om avtalets praktiska konsekvenser i sig självt utan snarare vilka säkerhetspolitiska signaler det skickar. Därför var det viktigt för oss att i samband med världlandsavtalet också skicka andra signaler.

Vilka signaler är detta?

– Det handlar om i vilken utsträckning man tänker sig öva och samarbeta med vissa länder, vilka signaler det skickar och hur man skulle förhålla sig i en eventuell konflikt i framtiden.

Din partikollega, riksdagsledamoten Jabar Amin hävdar att världlandsavtalet låter Sverige bli bas för angrepp mot tredje land? Stämmer det?

– Nej, då har han nog missat någonting.

Jakob Dalunde.

att basera sådana på sitt territorium, till exempel Italien. Två länder som inte gett sådan tillåtelse är Norge och Danmark.

VADDÅ TVÅ PROCENT?

Nato har en policy som säger att varje medlemsland ska lägga två procent av BNP på sin försvarsbudget. 2015 var det dock bara fem av 28 medlemsländer som nådde eller överträffade den nivån: USA, Grekland, Polen, Storbritannien och Estland. Medianförsvarsbudgeten bland medlemsländerna var 1,18 procent, vilket var exakt vad Danmark spenderade. Den svenska försvarsbud-

geten för 2014 var 1,2 procent av bruttonationalprodukten.

THE EYE IN THE SKY

16 plan av typen E3-A Sentry, också kallade för AWACS (Airborne Warning And Control System) – det är egentligen de enda vapensystem som står skrivna på militäralliansen. Planen med den karaktäristiska tallriken på flygplanskroppen är baserade i tyska Geilenkirchen, men registrerade i Luxemburg. Varför? Jo, för att fram tills att de inskaffades 1982 hade storhertigdömet inga militära flygplan så därför fick de ”äga” flygplanen.

VARFÖR TROR DU ATT SVERIGE INTE ÄR MEDLEM I NATO?

"Det kanske är den långa tiden av neutralitet?"

HANNES BERG, 27 ÅR,
PRICKSKYTT, K3 1

"Antagligen är det allmänhetens ovetskap om vad det innebär."

SEBASTIAN BERGSTRAND, 22 ÅR, TROSSOLDAT, ING2 2

"Kanske något politiskt? Kanske är det opinionen?"

KALLE CHRISTMASON, 21 ÅR, TROSSOLDAT, I19 3

"Vi har haft fred så länge samt alltid varit alliansfria och klarat oss. Därför finns det nog ett stort

motstånd inom riksdag och regering till att behöva ta ställning. Går vi med i Nato så blir det ett tydligt ställningstagande."

JOSEF GRANATH, 22 ÅR,
VAGNCHEF, I19 4

"Det är tudelat. Dels är det inte förankrat bland folket eftersom vi surfat på en neutralitet, även om det inte riktigt varit sant. Dels tror jag personligen att vi som land skulle hamna i en högre risk om vi gick med."

THOMAS LUNDEREN, 50 ÅR, BATALJONSFÖRVALTARE, K3 5

"Man lever kvar i och vill bevara det gamla, att vi levt utan krig i över 200 år fast det är en missvisande idé. Men man vill gärna tro det."

SOFIA ARONSSON, 30 ÅR, MILITÄRPOLIS,
LIVGARDET 6

"Vi klarade oss genom två världskrig alliansfria så vi hoppas nog att vi ska klara oss på samma sätt framöver."

MAGNUS BRANDFORS, 32 ÅR, MILITÄRPOLIS,
LIVGARDET 7

"Jag tror att vi är rädda för vad ett medlemskap

skulle kosta i form av militära resurser. Vi har ju inte direkt obegränsade resurser inom Försvarsmakten."

DENNIS ÖBERG SKOG, 23 ÅR, STRIDSSJUKVÅRDARE, P4 8

"Ni vill nog fortsätta vara alliansfria. Precis som under världskrigen där ni ju klarade er bra. Vi är ju med i Nato men blev ju å andra sidan också invaderade under andra världskriget."

HÅVAR HVAL, 22 ÅR,
JÄGARE, HEIMEVERNET 9

"Sverige har varit alliansfritt så länge så jag tror att ett det finns en del oro för att ett medlemskap i Nato skulle vara en alltför kraftfull signal mot Ryssland."

SIMEN ELTON, 24 ÅR, STRIDSFORDON
90-SKYTT, TELEMARKS-
BATALJON 10

"Jag tror att den svenska neutraliteten och alliansfriheten är så djupt förankrad i den svenska opinionen. Sverige har ju också lyckats hävda sin neutralitet på ett bra sätt

med tillräckliga resurser."

HAANDE TROND, 43 ÅR,
BATALJONCHEF, TELE-
MARKSBATALJON 11

"Det har nog historiska orsaker som går tillbaka till andra världskrigets neutralitet."

MARTIN HAUGLAND, 33 ÅR, MANÖVERSKOLEN 12

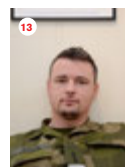
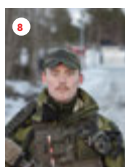
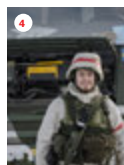
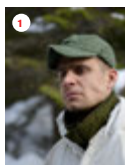
"Den geografiska placeringen och förbindelserna till Finland och Ryssland påverkar nog. Gör att Sverige måste ta mer hänsyn till båda parter. Mer än till exempel

Norge behöver göra, som är mer inriktat mot den anglosaxiska världen."

RUNE RIPPON, 33 ÅR,
SOLDAT, HANS MAJESTET
KONGENS GARDE 13

"You are a non-aligned nation, just like us and you have always been. Maybe you think that it has worked so far and that there really is no reason to join Nato."

JONI RIHONEN 21 ÅR,
SOLDAT, SATAKUNTA
JÄGARBATALJON 14

VÄRDLANDSAVTALET PÅ 60 SEKUNDER

Samförståndsavtalet med Nato om världsstödd är ett övergripande avtal som innehåller grundläggande principer och procedurer för världsstödd och kan användas i samband med övningar samt i kriser och krig. Syftet med samförståndsavtalet är att säkerställa att Sverige som värmland kan lämna ett effektivt stöd för militär verksamhet på svenskt territorium i samband med övningar, kriser eller militära operationer i Sverige och i vårt närområde.

”MILITÄR SEGER KRÄVER MILITÄRT STÖD”

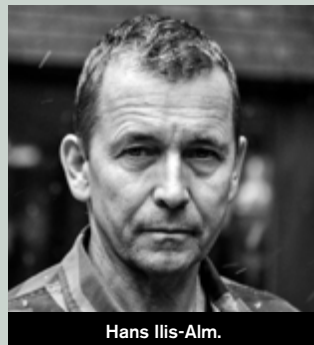
DEN FÖRSTA JULI TRÄDER DET I KRAFT. MEN VAD BETYDER VÄRDLANDSAVTALET KONKRET FÖR FÖRSVARSMAKTEN? HANS ILIS-ALM VET. HAN ÄR CHEF FÖR DEN SEKTION PÅ LEDNINGSSTABEN SOM TILLSAMMANS MED FÖRSVARSHÖGSKOLAN HAR ARBETAT MED VÅR NYA MILITÄRSTRATEGISKA DOKTRIN, DÄR VÄRDLANDSAVTALET ÄR EN FAKTOR.

”ETT AV MÅLEN med internationellt samarbete, som i fallet med värdlandsavtalet, är att skapa nära relationer till och förmåga att genomföra militära insatser med andra stater, vilket ska tydliggöra att ett angrepp på Sverige innebär orimliga kostnader för en angripare. Krig och krigföring är i sig är redan tillräckligt krångligt utan att man mitt i en konflikt också

omvärldsutveckling vi ser i närområdet så handlar doktrinen om att göra vad vi kan med det vi har.

I den militärstrategiska doktrinen anges två möjligheter – antingen möjligheten att vinna kriget, med stöd av annan eller andra partners.

– Endast om vi får militärt stöd, vilket inte på något sätt är självklart, finns förutsättningar för militär seger. Världlandsav-

Hans Ilis-Alm.

”EU är i dagsläget inte ett alternativ.”

ska behöva tänka på avtal, tillstånd, logistik och liknande. För Försvarsmakten innebär värdlandsavtalet att en rad administrativa saker är avklarade i förväg, som möjliggör att vi kan fokusera på rätt saker i en sannolikt mycket pressande situation”, säger han.

Sker ändå ett sådant väpnat angrepp, ska det mötas snabbt för att vinna tid och skapa handlingsfrihet.

– Försvarsmakten har i dag kvalificerade och välövade insatsförband med mycket hög tillgänglighet, men numerären är liten och vår stridsidé måste därför anpassas till den verkligheten. Som komplement till de stående insatsförbanden finns därför, över ytan, det territoriella försvaret med ett hemvärn som genomgått en enorm utveckling. Väl medvetna om de brister som föreligger relativt den snabba och negativa

talet är ett verktyg för att möjliggöra för Sverige att kunna ta emot ett sådant stöd.

ENDA ALTERNATIVET I EUROPA

DET ANDRA ALTERNATIVET då? Undvika att förlora, som enskilt land.

– Att vi, Sverige, ensamma skulle kunna vinna ett krig mot en överlägsen motståndare är i dag dock lika osannolikt som det var då vi hade en avsevärt större försvarsmakt. Det innebär inte att Sverige ger upp militärt om vi inte kan stå emot den inledande delen av ett angrepp. Vi kommer att med alla till buds stående medel, över tiden, kämpa för att undvika att förlora, säger Hans Ilis-Alm.

Och gör en historisk parallell till finska vinterkriget. Då anfölls ett litet land som genom att strida hedervärt mot en överlägsen motståndare, kunde få till en acceptabel fred – och

undvika ockupation.

– Sverige som en liten demokratisk stat kommer alltid att behöva agera utifrån att vara strategisk efterhand, vilket kommer att ställa mycket höga krav på alla svenskar, inte minst på Försvarsmaktens personal, att kunna hantera det oförutsägbara och att kunna verka under mycket påfrestande förhållanden, säger han.

Därmed behövs militära samarbetsavtal med andra organisationer, i fallet med värdlandsavtalet handlar det om Nato.

– EU är i dagsläget inte ett alternativ. Det finns inom EU ingen utvecklad struktur för att hantera inom-europeiska försvarsoperationer och som bland annat Libyeninsatsen tydligt visade, begränsad kapacitet och uthållighet bland EU:s medlemsstater. ◀

Foto Jan-Ivar Askelin

HELHETSPERSPEKTIV MOT HYBRIDKRIGSHOT

Islamiska staten och ukrainska separatister – två exempel på nätverksorganiserade aktörer som bedriver hybridkrigföring. Ett vanligt förekommande vapensystem inom den typen av krigföring är improviserade sprängladdningar, IED.

För att på sikt minimera det hotet finns Natos Counter IED Centre of Excellence.

Och här arbetar Niklas Tornsjö sedan 2014

STRAX UTANFÖR DEN spanska huvudstaden, i Hoyo de Manzanares, ligger Nato Counter IED Centre of Excellence. Centret bildades 2010 och här finns personal från tio av Natos medlemsländer samt Sverige som enda Partnership For Peace-nation. Centret ansvarar för Natos erfarenhetshantering, förmåge- och doktrinutveckling inom området C-IED.

– Isaf-epokens slut i Afghanistan innebar inte slutet för det hot som IED:er innebär, tvärtom

bedömer vi det bestå som ett globalt hot under överskådlig tid i och med att terrornätverk, hybrida samt irreguljära aktörer använder sig av det som vapensystem för att uppnå sina målsättningar, säger Niklas Tornsjö.

Olika aktörer använder IED:er för att på bästa sätt uppnå efterfrågad fysisk men också psykologisk, medial och politisk effekt. Det är ett billigt, effektivt och vanligt förekommande sätt att uppnå de effekterna.

– För att kunna möta detta hot är det viktigt att ha ett helhetsperspektiv. Det uppnås genom att titta på motståndarnätverket som en helhet och inte bara titta på motståndarens IED-relaterade processer, säger Niklas Tornsjö.

STOPP FÖR STUPRÖRSTÄNK

EN VIKTIG DEL i det arbetet är att institutionalisera arbetet med C-IED som en naturlig del i stabsarbetet. Erfarenheter visar nämligen att förbands förmåga att kunna möta denna typ av

aktörer ökar då C-IED omhändertas i samtliga stabsfunktioner till skillnad mot om C-IED hanteras separat av enstaka individer eller mindre grupper.

Utöver att Sverige stödjer Nato inom området, så är ett av syftena med den svenska bemanningen att inhämta koncept, underlag och erfarenheter från Nato, dess operationer och övningar. De kan sedan implementeras i Försvarsmakten stabsprocesser, och våra stabs- och förbandsövningar. Ett annat syfte är att erhålla aktuella underlag om IED-hotet, inom framtida utvecklingsområden, samt erfarenheter från olika insatsområden.

– Att kunna identifiera och analysera denna typ av aktör så att deras kritiska sårbarheter kan påverkas, är en del i detta. Underrättelsetjänst och mer specifikt exploatering är här vitalt då nätverksorganiserade hot blir allt mer globala där IED-kunskaper snabbt sprids mellan olika aktörer och konfliktområden. På operativ nivå krävs det att våra staber har ett holistiskt förhållningssätt och fokuserar på hotmiljön och dess aktörer och inte bara på motståndarens vapensystem för att vi proaktivt ska kunna påverka motståndarens vilja och förmåga, avslutar Niklas Tornsjö. <

Vid Natos Counter IED Center of Excellence arbetar Niklas Tornsjö sedan 2014.

Text **Dag Enander/Leds**
Info Foto **Nato C-IED CoE**
och **Försvarsmakten**

En bit rör, sprängämne, detonator och en mobiltelefon - grunder för en typ av improviserad spränladdning. (OBS! Bilden är arrangerad!)

UTAN PERSONAL PÅ PLATS STANNAR VERKSAMHETEN

Text *Kristina Åstrand Bohman/Info* Foto *Petter Persson/LG & Försvarsmakten*

När året går mot sitt slut, avstannar Försvarsmaktens verksamhet när ledighetsaldon måste tömmas. Detta sker varje år vid markförbanden.

– Vi behöver bättre tillgång till våra medarbetare över året. Det är det viktigaste motivet till varför vi snarast måste komma i mål med mer ändamålsenliga avtal, säger chefen för produktionsledningen, Anders Silwer.

SEDAN 2014 har analyser och avtalsförhandlingar pågått med arbetstagarorganisationerna, ATO. Anders Silwer säger att sedan arbetet började har mycket hänt.

– Ett försämrat omvärldsläge och ett nytt försvarsbeslut där vi fick en tydlig uppgift att öka vår operativa förmåga i närtid, för att nämna två saker. Det är med det målet i sikte vi ska se vårt behov av modernare och mer ändamålsenliga avtal.

Avtalen är bara ett av många områden som

ses över. Allt ifrån den nya organisationen som håller på att intas, till kostnader för lokaler och resor. Ökad operativ förmåga har Försvarsmakten definierat i termer av tröskeeffekt, tillgänglighet, trovärdighet och tillsammans.

– Större tillgång till våra medarbetare är den enskilt viktigaste frågan i samband med avtalsförhandlingarna, säger Anders Silwer och pekar på tre områden: kompensationsledighet vid övningsdygn, obalansen mellan insattdygn och övningsdygn samt chefers möjlighet att anvisa

AVTALEN SOM SES ÖVER:

Arbetsavtal, rörlighetsavtal, ÖVA, chefsavtal

Gällande ersättningar per övningsdygn:

8 timmars ledighet och 988 kronor

4 timmars ledighet och 988 + 545 kronor vid månadslön på cirka 23 700 kronor

(tidvis tjänstgörande får endast pengar i ersättning)

GÄLLANDE ERSÄTTNING PER INSATSDYGN:

Ingen ledighet men 545 kronor vid månadslön på cirka 28 400 kronor

För fri mat: 62 kronor per dag

Vid tjänsteresor per dag:

endagsförrättning: 90 kr

flerdagsförrättning dag 1-15: 165 kr

flerdagsförrättning från dag 16: 85 kr

HUR MYCKET ÄR 100 MILJONER KRONOR I ÖVNINGAR?

Arméövning 15:

84 miljoner kronor

Cold Reponse:

74 miljoner kronor

Flygvapenövning:

44 miljoner kronor

Swenex:

30 miljoner kronor

Northern Coast:

22 miljoner kronor

Brig LTÖ 3:

10 miljoner kronor

Green Flag:

7 miljoner kronor

Baltops:

5 miljoner kronor

boende vid tjänsteresor.

LEDIGHET ELLER BEHOV AV VILA?

MARKFÖRBANDEN ANVÄNDER PÅ ett ungefär 200 000 övningsdygn om året, vilket genererar cirka 140 000 lediga dagar. Grundtanken med tidskompensationen är att medarbetaren ska ges möjlighet att vila efter övningen. I dag skjuts dock stora delar av ledighetsuttaget framåt i tiden.

– Av det kan man dra slutsatsen att kopplingen är relativt liten mellan behovet av vila och den kompensation som ges i ledighet, säger Anders Silwer.

Vidare vill befäl generellt i högre grad ha mycket ledighet och mindre i pengar, soldater tvärtom.

– Även soldater jag känner personligen reagerar på ledigheterna. De vill ha befälen närvarande. Det viktigaste för dem är en bra verksamhet vid förbandet och att få utvecklas hela tiden.

Konstruktionen för övningsdygnet har gjort att längden på övningar hålls tillbaka.

– Där har vi en utmaning framöver när vi går

enligt avtal kan anställda begära en viss boendestandard vid övernattnings oavsett vad som finns att tillgå på orten.

– Ta som exempel en grupp som åker till ett skjutfält där det finns dusch i korridoren. Om den enskilde inte accepterar det, trots kompensation i pengar, måste personen transporteras fram och tillbaka till närmaste hotell. Hela gruppen tappar övnings- och kostnaden ökar med transporter och dyrare boende.

Det har hänt att chefer ställt in planerade lagutvecklingar av denna anledning, då chefen bedömt att syftet inte kan uppnås eller att det skulle bli för dyrt.

– Ett exempel jag tycker är talande är en övning med helikoptrar i Vidsele. Utländska besättningar övernattade på plats, medan våra egna medarbetare transporterades de femton kilometrarna till Hotell Storforsen.

MER MATERIEL OCH KVALITET?

I EN ANALYS för ett par år sedan, i samband med ett regeringsbeslut om att sänka personalkostna-

” MEN DET ÄR VÅRT ANSVAR ATT SE TILL ATT VI FÅR UT MESTA MÖJLIGA OPERATIVA EFFEKT MED DE SKATTEPENGAR VI FÅR. ”

in i perioder med krigsförbandsövningar. Då behöver vi ha en lösning som stödjer övningar upp till två veckor och för vissa förband ytterligare en tid. Och detta utan att vi samlar på oss stora ledighetsvolymerna som gör att vi i övrigt kan öva mindre.

INSATS- ELLER ÖVNINGSDYGN?

ETT OMRÅDE SOM Försvarsmakten är överens med ATO är att konstruktionen för övningsdygn och insatsdygn måste harmoniseras.

– Vi vet om att de som gör många insatsdygn har reagerat. I dag får de inte någon tidskompensation alls till vila och betydligt mindre i pengar än vid övningsdygn. Skillnaden är ologisk och behöver rättas till, säger Anders Silwer.

I dag används betydligt färre insatsdygn i förhållande till antalet övningsdygn. Men med tanke på omvärldsläget och ett ökat behov av samverkan med olika aktörer, är ett scenario att den nationella insatsverksamheten ökar framöver.

RÄTT ATT HA RÄTT TILL DUSCH PÅ RUMMET?

ETT ANNAT OMRÅDE som uppfattas som ologiskt, är att chefer inte kan anvisa boende vid tjänsteresor. Det skapar en osäkerhet vid planering, för

derna, identifierades möjligheten att omfördela pengar i storleksordningen 100 miljoner kronor från delar av avtalen till verksamhet som ger effekt.

– Det handlar om villkor och ersättningar som spelat ut sin roll, säger Anders Silwer.

Han förklarar att det är ineffektivt för Försvarsmakten att betala ut lönetillägg vid tjänsteresor utöver det skattefria traktamente som ska täcka merkostnader vid resan, liksom att det är otidsenligt att betala en ersättning till medarbetare när de äter gratis mat.

– Däremot ska fri mat naturligtvis erbjudas vid verksamhet som gör att medarbetaren inte själv kan ordna sin mat. Vi vet att exempelvis unga sjömän kan påverkas procentuellt mycket i sitt lönekuvert vid ändringar. Vi vill i så fall se hur vi kan minska den effekten. Men det är vårt ansvar att se till att vi får ut mesta möjliga operativa effekt med de skattepengar vi får, säger Anders Silwer.

– Omfördela pengar tillsammans med andra pågående effektiviseringsåtgärder, ger oss möjlighet att höja kvaliteten i övningar, köpa in personlig utrustning och rekrytera fler kollegor så vi bättre kan lösa våra uppgifter. Och leverera ökad operativa förmåga, säger han. ◀

”DET ÄR INGET KONSTIGT ATT AVTAL SÄGS UPP”

Är det okej att säga upp avtal när förhandlingar inte leder någonstans? Och ska värden som finns i avtal tillfalla medarbetarna på annat sätt vid förändringar? Försvarets forum mötte Arbetsgivarverkets förhandlingschef Monica Dahlbom för att reda ut frågorna.

UNDER LÅNG TID har diskussioner och förhandlingar kring kollektivavtal pågått i Försvarsmakten. I höstas sa Försvarsmakten upp F 7:s lokala arbetstidsavtal, vilket var första gången på många år en sådan åtgärd gjordes. Försvars-

miska värden som finns i avtal, i tid och pengar? Ska medarbetarna få dem tillgodo i nya villkor?

– Frågan kommer ofta upp när vi förhandlar och det är naturligt. Facket kan alltid göra yrkanden, men det finns ingen grund för att det med auto-

Monica Dahlbom.

”MAN MÅSTE LITE GRANN HÖJA SIG SJÄLV ÖVER FRÅGORNA OCH FUNDERA PÅ VAD SOM GER BÄST RESULTAT.”

makten är öppen med att fler avtal kan sägas upp om det är det som krävs för att komma vidare i förhandlingarna.

– Det är inget konstigt att avtal sägs upp. Det är inte så vanligt, men det händer då och då. I de fall jag känner till, har uppsägningen föregåtts av en längre tids förhandlingar, säger Monica Dahlbom.

LÄGE ATT LYFTA BLICKEN?

HON TILLÄGGER ATT uppsägning kan vara ett sätt att sätta tryck i en fråga, när den part som vill mest tycker att förhandlingarna inte kommer någon vart. Självt har hon i närtid varit med om att säga upp två avtal på central nivå: trygghetsavtalet och pensionsavtalet PA 03. Uppsägning kan också ske vid tillfällen när avtalet inte fyller någon funktion längre.

Hur är det då med de ekono-

matik ska vara så. Man måste lite grann höja sig själv över frågorna och fundera på vad som ger bäst resultat. Det kan ibland innebära att vi minskar kostnader eller ändrar villkor. Annars kanske en verksamhet inte kan klara sitt uppdrag till slut.

ARBETSGIVARENS ANSVAR PRÖVA AVTALEN

MONICA DAHLBOM REFERERAR till samarbetsavtalet: om det finns anställningsvillkor som inte längre motsvarar verksamhetens krav måste de kunna förändras så det ekonomiska värdet kommer till bättre nytta.

– Bättre nytta, det skulle kunna vara att bedriva en mer effektiv militär verksamhet. Att man omfördelar pengarna från löner till materielinvesteringar. Men det kan också vara tvärtom. Arbetsgivaren har

ansvar för att kunna rekrytera och behålla de medarbetare man behöver. Med andra ord, arbetsgivaren måste hela tiden pröva sina villkor i avtalen. ◀

Text *Kristina Åstrand Bohman/Info*

Foto *Arbetsgivarverket*

FAKTA: ARBETSGIVARVERKET

Försvarsmakten är en av Arbetsgivarverkets 250 medlemmar inom det statliga området. Medlemmarna har tillsammans cirka 250 000 anställda. ÖB Micael Bydén sitter i styrelsen.

Uppgifterna är att ansvara för centrala förhandlingar med de fackliga organisationerna företräda staten i arbetsrättsliga tvister samt utveckla och samordna den statliga arbetsgivarpolitiken genom samverkan med medlemmarna

GSS/T = SUCCÉ!

**Rekryteringen av tidvis tjänstgörande soldater och sjömän har ibland gått trögt. Men inte överallt: 203:e amfibieskyttekompaniet på Amf 1 är ett undantag – En personlig anknytning och kontakt med varje soldat är en framgångsfaktor, säger kompani-
chefen Marcus Appelgren.**

MÅLET ÄR ATT huvuddelen av Försvarsmaktens gruppbefäl, soldater och sjömän ska vara tidvis tjänstgörande. Så är det inte i dag utan de kontinuerligt tjänstgörande kollegorna är fortfarande i majoritet, så även på amfibiebataljonen där två av tre amfibieskyttekompanier är organiserat med kontinuerligt tjänstgörande soldater. Det tredje kompaniet är dock bemannat med tidvis tjänstgörande soldater, som just nu inte är i tjänst och som

därmed gör morgonuppställningarna snabbt avklarade.

– Vi har inga soldater på kompaniet här just nu. Bara ett fåtal av officerarna som komplementerar de reservofficerare vi kallar in, säger 203:e amfibieskyttekompaniets chef Marcus Appelgren.

Efter värnplikten 2001 på Amf 1, blev han officer 2004 och var som sådan en av de första som arbetade med kontinuerligt tjänstgörande soldater på Amfibieregementet. Första kontakten med tidvis tjänstgörande soldater skedde dock betydligt längre bort och senare, nämligen under insats i Afghanistan 2013.

– Jag hade då ingen förkunskap om hur GSS/T-systemet

– Vi saknar i dag ett tjugotal individer, fördelat över 200 rader. Och mer än 80 procent deltar i övningarna, som vi håller två gånger om året.

En så pass god uppfyllnad väcker intresse från andra förband. ”Ni måste göra något annorlunda men vad?” är en vanlig reaktion när Marcus mött officerskollegor, som också jobbar med tidvis tjänstgörande gruppbefäl, soldater eller sjömän.

– Det kanske tydligaste är hur vi jobbar med kommunikation och relation. Vi har aktivt sökt upp duktiga värnpliktiga och kontinuerligt tjänstgörande soldater som slutat för att berätta om GSS/T. Och i dag blir sex av tio amfibiesoldater

har ett amfibieskyttekompani många specialistkompetenser såsom båtförare, vilket ofta kräver mer tidsmässig träning än vad som ryms i en tidvis tjänstgöring.

– Mina soldaters kompetenser måste vara lika uppdaterade som kontinuerligt tjänstgörande, vilket är en utmaning. Att kompetensutveckla kompaniets officerare är en annan, här samarbetar vi med vårt systerkompani men det är en balansgång.

Den största utmaningen för Marcus när de tidvis tjänstgörande soldaterna anländer, är att det ska finnas rätt och komplett utrustning.

– De har inga önskemål om det senaste eller häfti-

”VI FÖRSÖKER VARA NÄRVARANDE I DERAS VARDAG.”

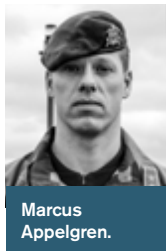
fungerade men var nyfiken på deras utbildning och kunskaper. Och jag insåg snabbt bredden av deras civila kompetens, vi har allt från civilingenjörer och läkare till rörmokare och snickare på kompaniet.

HÖGT TEMPO, SMALT SPEKTRUM

MARCUS MENAR OCKSÅ att de tidvis tjänstgörande soldaterna ställer lite andra krav än sina GSS/K-kollegor.

– De ställer höga och lite annorlunda krav under tjänstgöringen, de vill ha ett högt tempo i allt och ett smalt, fokuserat spektrum av kunskap. Deras förkunskapsnivå är hög och det måste den vara, vi anställer till exempel inte de som bara har gjort GMU.

Ändå har 203:e lyckats med sina tillväxttal och har just nu en över 90-procentig uppfyllnad.

Marcus Appelgren.

tidvis tjänstgörande när de vill sluta vara kontinuerligt tjänstgörande.

Väl anställda som GSS/T fortsätter det arbetet under den femmånaders-cykel som man arbetar efter.

– Vi försöker vara närvarande i deras vardag, till exempel genom att deras plutonchefer med jämna mellanrum mejlar och ringer upp för att kolla läget, se att allt är väl och hur de ligger med sin träning inför nästa övning. Det kräver en del av de närmaste cheferna, att hålla den nära kontakten med sin pluton. Men det gör oss också till en attraktiv arbetsgivare.

MATERIELFÖRUTSÄTTNINGAR ETT MÅSTE

NÄR SOLDATERNA sedan kommer in för tjänstgöring, finns det vissa utmaningar att hantera. Till exempel

gaste, men det borde vara en självklarhet att de kan få hjälmar. Med hjälmdok. Och enkla liggunderlag. Här har vi själva behövt köpa detta. Vi måste ha rätt materielförutsättningar om vi ska behålla våra T-soldater.

Arbetet med att få 203:e amfibieskyttekompaniets soldater ännu bättre, ännu mer motiverade och deltagande fortsätter, bland annat genom att jobba med de karriärs- och utvecklingsvägar som finns för GSS/T.

– Och de finns utan att man ska bli K-soldat. Vi tittar på hur andra förband jobbar för att ta till oss förbättringar och tips. Det gäller att se förbandet som en individ och bedriva verksamheten med själ och hjärta, så därför är vi väldigt stolta över hur långt vi kommit. ◀

Text Dag Enander/Info

Foto Försvarmakten

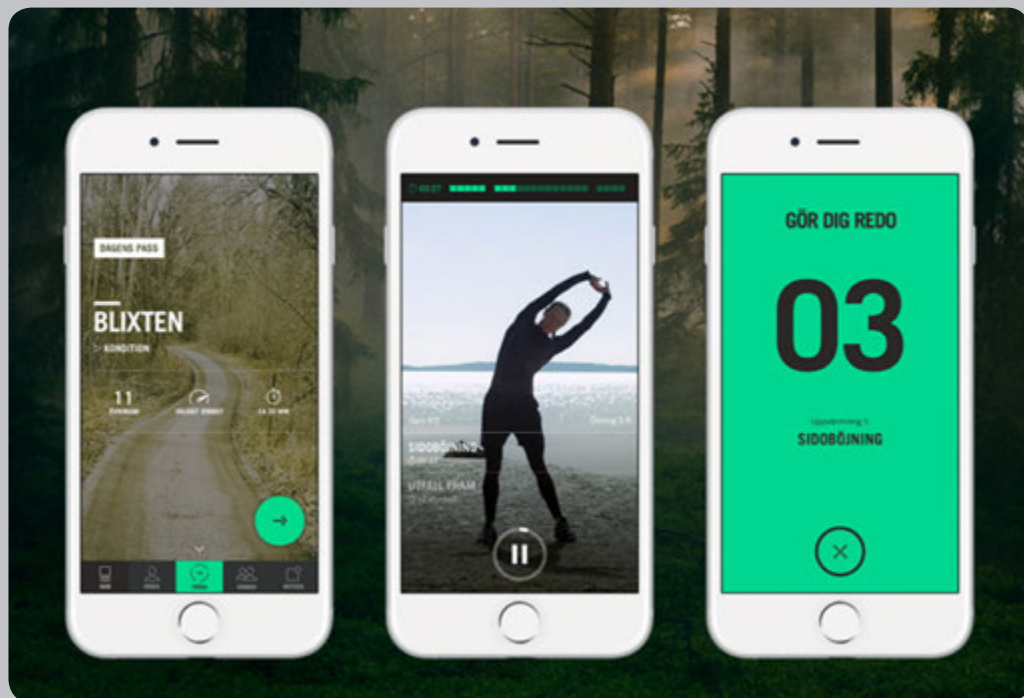

Stridsbåt 90 är det huvudsakliga transportmedlet för amfibieskyttekompanier.

SNART FLER MEDLEMMAR ÄN FC BARCELONA!

FULLTRÄFF FÖR FMTK

Målet för hela kampanjen var satt till 35 000 nedladdningar.

I skrivande stund är har FMTK-appen laddats ned 175 000 nedladdningar.

Snacka om att Försvarsmaktens Träningsklubb är en succé hos svenska folket.

FÖRSVARSMAKTENS medarbetare har kunnat träna med FMTK-appen sedan förra året, men i början av mars bjöds också allmänheten in för att ta del av Försvarsmaktens hundraåriga träningsexpertis. Navet i FMTK är den specialutvecklade träningsappen som toppat nedladdningslistorna både i App Store och i Google Play.

– Träning är en av de viktigaste hörnstenarna för ett jobb

inom Försvarsmakten, men också i livet utanför. FMTK är en satsning som handlar om att lyfta vikten av träning och göra träningen mer tillgänglig, till nytta för våra egna medarbetare, för blivande medarbetare och för allmänheten, säger Lars Gerhardsson, chef för Försvarsmaktens idrotts- och friskvårdsenhet.

FMTK-APPEN SYFTAR till att bygga upp användarens kondition, styrka och rörlighet oavsett grundförutsättningar hos användaren. Här finns dagliga pass, en omfattande övningsbank och längre träningsprogram som leder mot en given träningsmålsättning. Det finns möjlighet att följa sin egen utveckling och man kan jämföra sitt resultat med

andra. All träning är redskapsfri och vissa pass kan utföras inomhus medan andra kräver att man är utomhus. Satsningen på FMTK-appen och den bakomliggande digitala plattformen har kostat cirka 10 miljoner kronor, den tillhörande reklamkampanjen ungefär lika mycket.

I samband med den externa lanseringen av appen har en podcast också tagits fram, där experter i Försvarsmakten pratar träning med gäster som Petter Askergren, Sarah Sjöström, Björk Odinsdottir och Peter Siepen. Programledare för podcasten är Magdalena Kowalczyk, världsmästare i thaiboxning och gladiator i TV4:s Gladiatorerna. ◀

Text och foto **Försvarsmakten**

40 knop är vardag för sjötransportenheten.

SNABBAST TILL SJÖSS

Sjötransportenheten kan låta skönt sävligt och lagom långsamt.

Inget kan vara mer fel, då de ingår i Försvarens specialförbandssystem.

– Jag jobbar i en miljö där alla vill lite mer, säger en av enhetens båtoperörer.

TAKTISK FÖRFLYTTNING AV särskilda operationsgruppen, understödjande eld och evakuering av skadade. Där är tre arbetsuppgifter för sjötransportenheten vid Första ubåtsflottiljen i Karlskrona. De som redan arbetar här lyfter fram stort eget ansvar och variation samt möjligheten att få jobba med riktigt bra materiel och individer som några av jobbets främsta fördelar.

– Större delen av enheten står i hög beredskap för att sättas in var som helst där Försvarens specialförband behöver stöd. Det är viktigt att poängtera att inga förkunskaper behövs. Erfarenhet av

att framföra båtar är givetvis positivt men det viktigaste är att rekrytera individer med rätt inställning, sedan utbildar vi dem mot de förmågor som enheten behöver, säger en båtoperör.

ALLA SÖKANDE GENOMGÅR ett uttagningstest som prövar både fysisk och psykisk kapacitet samt en medicinsk undersök-

ning. Några kvinnliga båtoperörer finns inte – än: dock har ett antal kvinnor föranmält intresse inför årets uttagning.

– Och det är inte för sent att söka än, ansökningsfönstret är öppet till och med den 1 maj. Den som är intresserad ska besöka Försvarens jobbsajt. ◀

Text **Amanda Liljeqvist/1.ubflj**

Foto **Försvarensmakten**

VÄXER UR EGNA LED

SÅ BLIR STEGET TILL FÖRSTE SERGEANT NATURLIGARE

Anpassad specialistofficersutbildning, ASOU är en väg till att bli specialistofficer. På Amf 1 är det den enda för att bli specialistofficer inom Amfibie.

– På så sätt kan vi coacha och handplocka lämpliga kandidater tidigare, säger kadetthandledare Michael Brosved.

FRAMTIDENS EXPERTER inom respektive funktion och stridskraft – så kan specialistofficerare betecknas. I augusti förra året inledde tolv kadetter från Amfibieregementet den kunskapsresan. Och de kommer alla från förbandets egna led.

– Hos oss får du inte börja läsa ASOU Amf om du inte har utbildningstecken Amfibie på armen, det vill säga har genomfört Grundkurs Amfibie med godkända krav. Fördelen med att rekrytera ur de egna soldatleden är närheten, vi vet vilka som kommer bli våra specialistofficerskollegor långt

Text **Dag Enander/Info** Foto **Jimmy Croona/ComCam**

i förtid, säger Michael Brosved. Han är också en av dem som valt att omgallonera sig från löjtnant till fanjunkare och gå in i specialistofficersskräret.

Just denna dag befinner han sig med sina kadetter ute på klassisk amfibisk mark, Myttinge på Värmdö, för att genomföra en del i kursen "Taktik amfibieskyttepluton". Det är en av de kurser som kadetterna läser vid amfibiestridssektionen, en del av Sjöstridsskolan, på Berga.

DAGENS ÖVNING HANDLAR mycket om ledarskapsutmaningar som plutonchef och

ställföreträdande. I just det här fallet försätts de i en situation där mycket är oklart: det tänkta eldöverfallet går inte riktigt som planerat, yttre faktorer och friktion skapas, och förmågan till att omfallsplanera sätts på prov.

– En av orsakerna till att vi slutade med SOU var att vi inte kunde vara mer delaktiga i antagningsprocessen. Med ASOU kan vi, på förbanden, redan under soldattjänstgöringen identifiera det föregångsmannaskap vi söker. Det är lättare att motivera soldater och gruppchefer att läsa vidare då. De som eventuellt är lämpade att läsa till

specialistofficer ska helst få veta sin prognos redan när de blir korpraler eller sergeanter. Att söka ska inte vara en tillfällighet utan ett aktivt val, säger Michael Brosved.

Han anser att ASOU är ett vinnande koncept inom amfibiesystemet.

– Vi tar elever med mycket erfarenheter från våra egna led och skickar dem vidare i systemet och tillbaka får vi en färdig, kunnig och trovärdig produkt. Skolan fungerar som en förädlingsprocess; vi vet vad vi skickar till skolan och vi vet vad vi får tillbaka. Vi har fått

NSOU

I väntan på eldöverfall.

Eldöverfall!

Tillbaka i bas.

Utvärdering efteråt.

privilegiet att testa detta utbildningssystem, säger han.

För vissa specialistofficerskompetenser inom amfibiekåren finns det dock fortfarande en väg som SOU, till exempel som logistiker och tekniker.

– Här funkar samarbetet med logistikskolan på Trängregementet och FMTS mycket bra, säger Brosved.

Han poängterar dock slutligen med ett leende att dörren för dem utan utbildningstecken Amfibie inte är stängd på något sätt. Ett bevis på detta är en kadett som bär en örn på sin uniformsärm.

– Om du jobbat som GSS på ett annat förband så kan du, med rätt personliga förutsättningar, självklart börja jobba hos oss. Vi gör helt enkelt om dig till en amfibiesoldat och du kan få börja växa i systemet på samma villkor. <

Återhämtning.

VARFÖR JAG LÄSTE VIDARE? TRE KADETTER SVARAR

"Jag gjorde vämplikten

2009-10 som stridsbåtsförare, men blev lat och

tjock efter muck. Det fick mig att återvända till kåren för att jobba. Här har jag vidareutbildat mig till båtchef och jobbat som instruktör vid stridsbåtsutbildningen. Jag var redan antagen till ASOU under utlandstjänst på ME04 utanför Somalias kust och där fick jag bekräftat nödvändigheten av ett

specialistofficerssystem. Som specialistofficer söker jag framför allt chefskapet och ledarskapet med närheten till trupptjänst. Ligga i skogen? Det är kull!"

Jon Mether

"Utbildningen har varit varierad, från terräng- till lektionsbunden. Den är bred och omfattande. Jag var vämpliktig 2009, sedan civil ett tag och tog sedan anställning som GSS. Med mina 4-5 års erfarenhet kände jag personligen att jag behövde utvecklas

och för att göra det behövde jag ta ett steg uppåt."

Ludwig Floberg

"För mig var detta ett naturligt steg efter att ha varit gruppchef i sex år.

Jag gjorde lumpen som gruppchef på ett amfibieskyttekompani och har sedan dess varit GSS-anställd. Utbildningen är varierad, mycket teori som inom ledarskapsämnet varvas med stridsövningar. I dag är det mer av just den varan. För mig var det helt rätt beslut att börja läsa."

Markus Svensson

NYGAMMAL UTBILDNING I USA

Efter ett uppehåll på några år börjar Helikopterflottiljen åter skicka tekniker till USA för att utbilda sig på helikopter 16 Black Hawk. Och lektionstiderna på Fort Eustis i Virginia är udda – från fem på eftermiddagen till klockan 01.

DEN GRUNDLÄGGANDE teknikkursen på UH-60M, som är den amerikanska beteckningen på helikopter 16, sker på Fort Eustis, Virginia, och är knappt fem månader lång.

Här utbildas tekniker från många länder, så många att kurserna går i tre-skift. Den här gången drog Sverige nitlotten, vilket innebär att de sex teknikerna går till jobbet fem på eftermiddagen och arbetar fram till klockan ett på natten.

Den här gången har samtliga sex tekniker sina familjer med sig. Två familjer har små barn och en familj har tre barn i skolåldern. Skolan hade rekommenderats av kolleger som varit på Fort Eustis tidigare. Lagom till dess att utbildningen skulle börja kom de svenska familjerna till väntande bostäder och kartonger med nya möbler. Försvarsmakten står för kostnaden för boende av svensk standard samt en hyrbil per familj.

DET ÄR EN erfaren grupp som nu också får certifikat att arbeta med Hkp 16 Black Hawk. Alla har erfarenhet av andra helikoptersystem och det är viktigt att kunna blanda nya tekniker med rutinerade dito.

För att få behålla sitt certifi-

Tekniker på plats i Virginia.

kat måste en tekniker ha arbetat med helikoptertypen i minst sex månader under en två-års period. De flesta teknikerna har flygtjänst och kommer att ingå i

besättningarna i helikopter 16. Två av teknikerna, som tillhör underhållssektionen och håller sig på backen, kommer att behålla certifikat för dubbla helikoptersystem även i framtiden, både HKP16 och HKP15. Men det gör man först efter sommaren för när kursen är slut kommer teknikerna att passa på att ta ut semester i USA, och så väntar en tre veckors fördrjupningskurs i avionik hemma på Helikopterflottiljen i Linköping. ◀

Text *Lasse Jansson/Hkpflj*

Foto *Jimmy Croona/ComCam*

EN OFÄRDIG FRAMGÅNG

**Piratattackerna har i det närmaste upphört.
Inget handelsfartyg har kapats på flera år.**

**Operation Atalanta har därmed löst uppgiften – dags att avveckla?
– Knappast. Grunden till problemet finns kvar, säger Jonas Wikström,
ställföreträdande chef för insatsen utanför Somalias kust.**

2 OII GENOMFÖRDES 143 piratattacker mot sjöfarten vid Adenviken och Somalias kust. Sedan dess har det varit betydligt lugnare, men det sker fortfarande incidenter. Och 26 människor sitter fortfarande fångar, tagna som gisslan för fem år sedan.

– Jag tänker på dem ibland, det är oundvikligt.

Det finns också en uppfattning att pirathotet är borta. Det är en felaktig och farlig uppfattning. Vi har genom gemensamma åtgärder med sjöfarten framgångsrikt minimerat möjligheten för piraterna att verka men kapaciteten att genomföra attacker finns fortfarande. Därför måste vi behålla en avskräckande effekt för att inte ge piratnätver-

OVAN: Jonas Wikström ombord på en italiensk fregatt. NEDAN: Insatscentralen vid EU NAVFOR.

ken en möjlighet att återuppta sin verksamhet, säger Jonas Wikström.

INGEN ME05?

JUST DENNA DAG är han på hemmabasen i engelska Northwood, där högkvarteret för den EU-ledda insatsen ligger. Rollen som ställföreträdande chef innebär annars mycket resor, både till insatsområdet men också till Bryssel, varifrån den politiska styrningen av insatsen kommer. 22 av EU:s medlemsländer deltar i Opera-

tioner med egna svenska fartyg, deltog Sverige förra året med, styrkehögkvarter, helikopter och en integrerad amfibiedel ombord på ett nederländskt amfibiestridsstödsfartyg.

Finns det några planer på en femte svensk insats, ME05?

– Jag har inte fått några sådana signaler.

NYA AFFÄRSMÖJLIGHETER FÖR PIRATERNA

ATT DE SOMALISKA piraterna inte längre är lika synliga på landets 300 mil långa kust,

andra aktörer.

Lägg till juridiska problem som att det inte finns någon federal somalisk lag mot piratverksamhet och utöver det svårigheter att få tillräckligt med fartyg att delta i operationen, så framträder en bild av en insats som trots sin framgång är långt ifrån är avklarad, säger Jonas Wikström.

Operation Atalanta är unik i och med ett gott samarbete med sjöfarten och med en juridisk lösning av tillfångatagna pirater, som ställs inför domstolar i

”VI HAR INGET MANDAT ATT GÅ ILAND.”

tion Atalanta plus Montenegro och Serbien. Totalt deltar cirka 600 personer i insatsen, just nu fördelat på tre fartyg (tyska Bayern, italienska Euro och spanska Tornado), en litauisk säkerhetsstyrka för gruppering på handelsfartyg samt två flygplan från Tyskland respektive Spanien.

För närvarande bidrar Sverige med sju stabsofficerare till operationens högkvarter. Dessa verkar i flera funktioner såsom ledning, planering, personal och underrättelser. Efter tre in-

betyder inte att de inte finns – snarare att de skiftat fokus för sin verksamhet: just nu finns det mer pengar i smuggling av vapen, droger och människor, till exempel.

– Vi har inget mandat att gå iland. Atalanta är en marin operation. Och vi har inte heller mandat att stoppa annat än piratverksamhet, vi kan till exempel inte ingripa mot människosmuggling som de här kriminella nätverken ligger bakom. Men vi kan övervaka och lämna information till

angränsande länder. Snart ska det beslutas om ett nytt mandat för operationen. Inriktningen är att det nya mandatet ska gälla till och med december 2018.

– Förhoppningsvis kommer mandatet att ge oss möjlighet att fortsatt stödja med att utbilda och bygga den struktur på plats som behövs för att sikt lösa problemet, avslutar Jonas Wikström. ◀

Text Dag Enander/Info
Foto EU Navfor och
Försvarsmakten

FAKTA: OPERATION ATALANTA OCH EU NAVFOR

Pirater har varit ett stort hot mot båtar och fartyg kring Adeniviken sedan i början av 2000-talet. Mot bakgrund av det genomförs Operation Atalanta av EU Naval Force, förkortat EU Navfor, EU:s marina militära styrka.

Operation Atalantas huvuduppgifter är att:

- »»» Awärja och bekämpa sjöröveri.
- »»» Skydda fartyg som är utsända av FN inom ramen för livsmedelsprogrammet World Food Programme, WFP.
- »»» Skydda Afrikanska unionens

sjötransporter till Somalia.

»»» Övervaka fisket utanför Somalias kust.

Till det kommer sekundära stödjande uppgifter till annan EU-ledd verksamhet och internationella organisationer som

verkar för att stärka den maritima säkerheten i regionen. Grunden för insatsen är en resolution från FN:s säkerhetsråd, resolution 1816. Med stöd av FN-resolutionen kan EU Navfor hjälpa Somalias övergångsregering att gripa och

överföra misstänkta pirater. EU Navfor har även mandat att till exempel beslagta eller oskadliggöra piraternas fartyg och placera ut säkerhetsstyrkor ombord på fartyg som är viktiga att skydda.

ÖVERBLICK I ÖKNEN.
För att se längre, går Johan upp på en liten höjd.
Med 43 grader i skuggan krävs det inte mycket innan
svetten svider i ögonen.

RAPPORT FRÅN EN FJÄRRSPANINGSPATRULL I MALI

SJU DYGN OCH 55 GRADER I SOLEN

Hur är det att ligga på observationsplats någonstans i den maliska öknen?

Johan Lövgren, spaningssoldat på Mali03 vet. Här är hans egna ord från en av många fjärrspaningspatruller.

Text och bild Johan S Lövgren/Mali03

” GENOM ATT ÅKA långt ut i insatsområdet under en längre tid är fjärrspaningspatruller ett effektivt sätt att lösa högre chefs uppgift, att ge chefen ett bättre beslutsunderlag. Den här gången kom ordern hela fyra dagar före avfärd, vilket är tacksamt – tidigare har det varit betydligt närmare inpå, vilket har gett mer friktion i förberedelserna.

Vi ska vara ute i sju dagar, varav hälften koncentrerade till en och samma by. Resterande dagar ska vi besöka småbyar utefter floden Niger.

Förutom spaningsgrupper, så följer sjukvårdsenheter samt en reperationssgrupp med på patrullen.

Jag är förare och spanings-soldat på en av spaningsgrupperna på kontingenten. Hemma i Sverige är jag T-anställd

Nattläger. Någonstans i Mali.

prickskytt på K3. Civilt driver jag eget bolag, där jag tillverkar mjukvara och hårdvara till datorer. Mina kunskaper som civilingenjör kommer till pass här nere, som lärare för tisdagarnas matematiklektioner inför kommande högskoleprov.

VIKTEN AV VATTEN

VIKTIGAST INFÖR EN långpatrull är som alltid vatten. Minst

fem liter måste varje person dricka om dagen vid den här årstiden. Med planerade sju dagar ute, blir det 35 liter vatten per person – eller 140 liter på varje Galts fyramannabesättning. Halvlitersflaskorna är packade 24 stycken i varje låda, så sammanlagt ska 12 lådor vatten få plats i varje Galt.

Sedan ska vi också ha med mat: FN-rations för fyra dagar,

den svenska motsvarigheten för tre dagar för ökad variation ute i öknen. FN:s ration är bra men har brister, till exempel finns det ingen riktig frukost i påsen.

Varje gruppmedlem går igenom sitt ansvarsområde. Jag som förare går igenom fordonet, kontrollerar så att bultarna till kardanen sitter fast och framförallt att bränsletanken sitter fast. Under en tidigare

patrull lossnade en bränsletank under körning nämligen. Det är inte så överraskande egentligen, med tanke på att allt vibrerar och skakar kraftigt under körning i terrängen i Mali. Här nere måste man vara betydligt noggrannare med att kontrollera infästningar utöver den generella fordonskontrollen.

Temperaturen har ökat märkningsvärt, i dag var det 39 grader i skuggan och 56 grader i solen på Camp Nobel. Vindarna bär med sig mycket stoft och det nästan bränner på hyn. Att ligga på o-plats på sanddynerna lär bli en varm upplevelse. Jag ser det som positivt att jag har ett mörkare pigment, då jag inte bränner mig och därmed inte behöver ha solskyddsfaktor som mina kollegor.

DAG 1 OCH 2 – SPRUCKEN VÄXELLÅDA OCH MAGISK MÅNE

VI SKA VARA marschfärdiga klockan 06.00, så jag går upp en kvart innan. Skönt att man packat och lastat allt under

gårdagen. Sista kontroll av lastsäkring. Kvällen innan la vi in 5 kartonger med vatten i en av frysarna, så nu har vi kallt vatten i bilen. Det brukar hålla sig svalt i ett par dygn.

Framryckningen går långsamt, dels för att vi har fordon med släp i kolonnen, dels för att det är några nya, mindre erfarna förare som inte har kört i denna typ av terräng tidigare. En huvudregel här nere är ”framkomlighet före formation”, Det är lite som att åka slalom, man korsar varandras spår från och till. När man har ett bra flyt i körningen så känns det som att man surfar fram över sanddynerna med den nio ton tunga bilen. Det är riktigt kul.

Efter en fjärdedel av dagssträckan har ett av fordonen fått problem. De uppskattar att det tar 30 minuter att få ordning på fordonet. Vi andra som inte har observation och skydd utåt passar på att vätska upp och sträcka på benen.

En kort stund senare hörs ”Vår växellåda har spruckit” på radion och efter någon timme av skruvande och omplanering så beslutas det att den trasiga bilen ska bogseras. Underlaget är sand och genererar mycket rullmotstånd. Därför används två dragbilar för att säkerhetsställa tillräcklig kraft.

Våra kollegor från El Salvador har små attackhelikoptrar, som ansluter och understödjer förspaningen. Jag har bogserenheten bakom mig och håller ett skarpt öga i backspegelarna för att anpassa min hastighet så att de inte halkar efter. Jag misstänker att skymningen hinner före oss till vårt slutmål för dagen. Väl framme börjar vi genast med förberedelser av förläggning över natten: bygger fältsängar, spänner upp maskeringsnäten mellan bilarna och gör en snabb koll på både fordon och vapen, så att allt är i ordning och redo för att användas. Det trasiga fordonet repareras av repgruppen och är

”Minst fem liter vatten måste varje person dricka om dagen.”

kördugligt till nästa dag.

Mörkret faller snabbt i Mali. De kommande två dyggen har vår grupp fått i uppgift att spana över byn i närheten. Jag och min stridskamrat Maurius står för första passet i o-platsen, så den efterlängtrade vilan efter dagens körning får helt enkelt vänta.

Nattpasset är riktigt underbart, det är stjärnklart och man kan se Vintergatan tydligt. Strax efter midnatt reser sig månen på himlavalvet. Jag har med min systemkamera hemifrån och lyckas ta en relativt bra bild på månen.

DAG 3 OCH 4 – GLADA BARN OCH FÖR LITE FRANSKA

EFTER TVÅ DAGAR I o-platsen

bryter vi förläggning och beger oss vidare för nästa uppgift: En heldagspatrullering i byn. Jag kör ett av våra fordon samtidigt som huvuddelen av gruppen patrullerar till fots. Precis som i övriga Mali så är det mycket barn och efter en kort stund överskrider nyfikenheten rädslan. Det tar inte många minuter innan det är en mängd barn som går med mina kollegor. De springer framför och runt bilen och som förare innebär det extra noggrann koll på omgivningen.

Efter lunchen roterar vi inom gruppen och jag blir en del av den avsuttna delen, då gruppchefen vill att jag ska använda mina kunskaper i franska. Där och då ångrar jag att jag inte

lyssnade bättre under fransk-
lektionerna i skolan...

Med stridsutrustning, vapenbälte, vapen, långbyxor och långärmat går vi i den 40-gradiga värmen. I solen är det en bit över 55 grader, svetten svider i ögonen på mig och sanden gör det inte lättare.

Efter fyra varma timmar gör vi uppsittning och beger oss till dagens förläggning ute i terrängen. Vi delar vårt bevakningsområde med ytterligare en grupp, vilket gör att vi får sova ett par timmar mer än vanligt – det uppskattas! Det blir åter kväll. Öknen är helt tyst, inga elaggregat eller andra fordon som rör sig och man hör hur vinden viner över sanddynerna. Det är ett behagligt

SPÅR I SANDEN?

Inte alls, utan en av huvudvägarna i regionen.

”Där och då ångrar jag att jag inte lyssnade bättre under fransklektionerna i skolan ...”

lugn som råder under mörkrets timmar ute i öknen.

Gryningen är riktigt sval. Under föregående natt var det inte mer än 8 grader, så vi har fått uppleva en bra skillnad mellan dag- och nattetemperaturer här.

DAG 5 OCH 6 – LÄNGS NIGERS STRAND OCH EN RIKTIG KUDDE

NÄSTA DAG ÅKER vi till en liten handelsby, som ligger längs floden Nigers strand. Det är stor kontrast mellan öknen och denna mängd vatten. När jag går utefter strandkanten och ser alla människor som jobbar med att lasta varor och djur på sina båtar funderar jag på hur stor skillnad det blir när infrastruktur eller endast frihet till rörelse påverkar människorna.

Alla verkar generellt lyckligare här längs floden, det är en helt annan attityd när man pratar med dem.

På vägen tillbaka kör vi utefter Nigers strand och det blir en hel del småbyar som vi besöker. Vi gör fem patruller under dagen. Efter att ha varit ute till fots i många timmar, så känns det skönt att få sätta sig i en luftkonditionerad Galt.

Väl tillbaka på Camp Nobel har logistikplutonen har förberett en TOLO-slinga, där TOLO står för tank- och laddningsomgång. Själva fyller vi på med mat och vatten. Ordern är given: var marschberedda till klockan 05.00 kommande morgon. Det blir inte många timmar sömn om vi ska ut så

snart igen. Jag ser till att fordonet är grundlastat; diesel, mat och vatten för två dygn till fyra personer.

Vapenvården sker till midnatt, särskild tillsyn får göras när vi får mer tid. Efter godkänd visitation så blir det äntligen dags för en personlig höjdpunkt: första duschen av en kropp som efter sju dagar är täckt av svett, damm och salt.

Sedan, om bara för några timmar – ens egen säng, med en riktig kudde och ingen post-tjänst.

Samtidigt är känslan av att sova ute i öknen under en patrull oöverträffad – den känslan och gemenskapen i kontingenten är saker jag tar med mig från Mali.” ◀

FRÅN VÄNDSTER TILL HÖGER: Väntan på att få åka vidare. Marius Westerhuis spanar över observationsområdet. Det känns som om månen lyser starkare här än hemma. Fotpatrullering och vi möts nästan alltid av glada barn.

VETERANFRÅGAN I FOKUS

Den 29 maj firas återigen veterandagen vid veteranmonumentet Restare intill Sjöhistoriska museet på Djurgården i Stockholm. Det brukar innebära extra fokus på veteranfrågor under en period. Men överste Anders Widuss, ny chef på Försvarsmaktens veteranenhet tycker att allt som rör veteraner är viktigt alla dagar på året.

DET ÄR TYDLIGT ATT det finns ett stort politiskt intresse för veteranfrågorna. Försvarsmakten har i årets regleringsbrev exempelvis ombetts att ta fram förslag på hur ett veterancentrum skulle kunna se ut. Till delårsredovisningen i slutet av sommaren ska vi presentera vad vi kommit fram till, säger Anders Widuss.

Men det är inte mot ett centraliserat omhändertagande av veteraner som Anders Widuss och de 20-talet anställda på veteranenheten arbetar. Försvarsmakten har sedan en tid en delegerad modell där varje förband har ansvaret för att ta emot veteranerna på hemmaplan. Det är med den modellen som grund som utvecklingsar-

betet fortsätter.

– Ett nationellt veterancentrum skulle kunna fungera som en knutpunkt med kompetens inom veteranområdet. Men mötet med den enskilde tror jag fortfarande sker bäst på förbandet, säger han.

Försvarsmakten har de senaste åren byggt upp kompetens på förbanden, med psykologer, veteransamordnare och HR-specialister med ansvar för att ge dem som kommit hem från utlandstjänstgöring stöd och hjälp vid behov. Det kan exempelvis handla om samtalsstöd eller hjälp i kontakterna med andra berörda myndigheter eller primärvården.

LÅNGT IFRÅN ALLA behöver det stöd som erbjuds. Forskning visar att överlag är våra veteraner starkare och friskare än andra.

– Samtidigt vet vi förstås att det finns ett antal kamrater som på olika sätt drabbats och som behöver stöd. Försvarsmakten har ett uppföljningsansvar som sträcker sig fem år efter genomförd insats, och vi tror att det bästa stödet får du vid det förband där du har din anställning, eller om du slutat i Försvarsmakten, närmast där

du bor.

En helt ny studie gjord vid Karolinska institutet på uppdrag av Försvarsmakten visar att skilsmässostatistiken är hög i familjer där någon av parterna tjänstgjort utomlands. Redan i dag finns stöd till anhöriga till dem som tjänstgör i Försvarsmaktens internationella insatser. En del av det är exempelvis

samarbetet med Invidzonen, en organisation som stöttar anhöriga till personal som tjänstgör utomlands.

– En utlandsinsats är en familjeangelägenhet. Om du vet att allt är bra på hemmaplan gör du ett bättre jobb på plats. Vi kommer granska resultatet i studien som visar att våra veteraner är överrepresente-

rade i skilsmässostatistiken och försöka se vad det beror på. Det finns anledning att se över hur vi kan bli ännu bättre på att stödja både veteranerna och deras anhöriga, innan, under och efter insats, säger Anders Widuss. ◀

Text **Lena Parkvall/Info**

Foto **Richard Kjaergaard/Malioz**

MER OM ANDERS WIDUSS

Aktuell: ny chef på Försvarsmaktens veteranenhet.

Bakgrund: 32 år inom Försvarsmakten. Har tidigare varit förbandschef på Swedec. Har dessutom tjänstgjort i Kosovo, KS 14 och i Afghanistan, FS26.

Text och foto *Dag Enander/Info Leds*

SMART. SNABBT. SÄKERT.

Ständigt i Sveriges tjänst. Mer än 250 flygningar per år, från Bryssel till Brasilien.

Statsflyget inom Försvarmakten finns alltid redo för transporter av talman, kungafamilj, statsråd och överbefälhavare.

– Jag brukar säga att vi är en del av Sveriges säkerhetspolitik, säger Peter Söderberg, ställföreträdande chef för statsflyget.

TIDIG MORGON PÅ Bromma flygplats i Stockholm. Vid den vanliga terminalen samlas affärsresenärer för resor ut i Sverige och till Bryssel. Men vid en annan terminal, vid flygplatsens norra del finns en annan terminal för andra resenärer. Här huserar statsflyget, en del av transport- och specialflygheten vid F7.

– Här är vår Gulfstream IV baserad medan vårt andra flygplan, en Gulfstream G550 står på Arlanda. Förklaringen till uppdelningen är att hangarytan inte är tillräcklig för båda planen här på Bromma, säger Peter Söderberg när han visar runt i tälthangarerna.

Han beger sig sedan upp till enhetens kontorsdel, där piloterna Peter och Johan sitter och dricker dagens första kopp kaffe, tillsammans med planeeringsbefälet Yvonne Runhammer.

De är tre av drygt 30 medarbetare som jobbar på statsflyget: administrativ personal som Yvonne, som ser till att allt runt omkring fungerar, flygplans-tekniker och självklart också piloter. Den handplockade kabinpersonalen kommer bland annat från SAS.

– Jag ska bara gå och hämta senaste vädret. I dag är det en kort resa, säger Peter. Han liksom Johan är tidigare Viggenpiloter som nu flyger kungahuset, regeringen och överbefälhavaren. Och just ÖB med delega-

tion är dagens passagerare.

BRYSSSEL VANLIG DESTINATION

NÄR DET GÄLLER beställning av flygning med statsflyget, så styr statsflygförordningen vem som har rätt att beställa flygningar. Första tjing har kungahuset. Sedan i fallande ordning talmanen, statsministern, utrikesministern, övriga ministrar och därefter ÖB och andra högre militära chefer.

– Turordningen gäller även om man bokar en flygning tidigare, säger Yvonne Runham-

PÅ JOBBET

mar, som hanterar bokningarna. Vissa bokningar läggs upp emot ett år i förväg, till exempel EU-toppmöten i Bryssel men då vet de som bokar oftast bara datumen. Sedan kan en och samma bokning ändras ett tiotal gånger beroende på när mötet verkligen börjar i den belgiska huvudstaden, säger hon.

Det är en förklaring till att det trots att det finns fyra direktflygavgångar till Bryssel från Stockholm en vardag, sällan fungerar att flyga reguljärt för regeringens medlemmar. Dessutom fungerar resorna som förberedelse för mötena: dokument ska finjusteras, läsas och diskuteras i en miljö utan oönskade åhörare. Det är ytterst sällan som passagerarna gör det som man vanligen gör när man flyger: kollar en film, läser en tidning eller sover bort tiden.

NOLL NYÅRSCHAMPAGNE

SAMMA SAK GÄLLER för dagens resenär. Under den 24 minuter korta flygningen* till Karlsborg har ÖB möjlighet att diskutera viktiga frågor med generaldirektör Peter Sandwall, ekonomidirektör Helena Holmstedt och Jonas Haggren, chef för inriktningsavdelningen på Högkvarterets ledningsstab.

När planet väl landat i den västgötska militärmetropolen, avvaktar besättningen med

kraft.

– I dag är det en inrikesresa, vilket bara utgör tio procent av våra uppdrag. När vi flyger till mer exotiska platser kan det ta flera timmar av kontroller innan vi kan lämna flygplatsen för att vila. Då gäller det om att ha koll på allt från flygplatsens säkerhet till att planet toalett verkligen töms och att maten vi får ombord är okej. Här är kabinpersonalen de verkliga proffsen, säger Peter.

Han trivs med jobbet på statsflyget – ”vi får flyga till

vi flyger såpass högt, omkring 15 000 meter. Det gör att vi ligger en nivå över trafikflyget och kan ofta få smartare rutter.

VÅRT VARENDA KRONA

NÄR KUNGAHUSET OCH regeringen använder något av de två planerna, har Försvarsmakten rätt att fakturera 10 800 kronor per timme – en summa som regeringen beslutat om enligt statsflygsförordningen.

Det kan vara en förklaring till att statsflyget ibland utmålas som lyxigt och dyrt, nästan

”Nyårsafton 2014 startade vi klockan 22.00 med målet Sao Paulo i Brasilien.”

intressanta platser dit få har möjlighet att åka, men det är inget glassigt jobb” – men säger också att det ofta handlar om långa nattflygningar och udda starttider.

– Nyårsafton 2014 startade vi klockan 22.00 med målet Sao Paulo i Brasilien. Väl på plats där gällde det att försöka sova så mycket som möjligt, eftersom vi sedan skulle göra en lång inrikesflygning dagen efter.

Vissa resmål är inte möjliga att nå med reguljärflyg – eller bedömt tillräckligt säkra att besöka på annat sätt än med Statsflyget.

– En ytterligare fördel är att

onödigt. Och visst, de båda flygplanen är av kategorin affärsjetplan med lång eller extrem räckvidd.

Men Peter Söderberg pekar också på att det är ett säkert, snabbt och smidigt sätt att transporteras för en liten grupp människor i rikets tjänst.

– Vi ser till att våra folkvalda, vår statschef och vår överbefälhavare kan lösa sina uppgifter på bästa tänkbara sätt genom att komma fram snabbt, utvilade och i rätt tid, säger han. ◀

**Fotnot: Bilresa sträckan Bromma-Karlsborg beräknas ta 3 timmar och 23 minuter vid samma tidpunkt.*

GULFSTREAM IV

I tjänst: 1985
Antal tillverkade: 862 stycken
Längd: 26,9 meter
Vingspann: 23,7 meter
Platser: 12-18 (normalkonfiguration)
Hastighet: 850 km/h (marsch) 935 km/h

(max)
Räckvidd: 7 820 km (sträckan Bromma-Zanzibar)

GULFSTREAM 550

I tjänst: 2003
Antal tillverkade: drygt 500 stycken

Längd: 29,4 meter
Vingspann: 28,5 meter
Platser: 14-19 (normalkonfiguration)
Hastighet: 904 km/h (marsch) 941 km/h (max)
Räckvidd: 12 000 km (sträckan Bromma-Hawaii)

Delar av delegationen:
Generaldirektör Peter
Sandwall, ÖB:s adjutant
Patrick Persson, ÖB:s
politiska rådgivare Ditte
Egnell och ÖB Micael Bydén.

FÄLTFLYGAREN HAR FLUGIT FÄRDIGT

I maj avslutar kapten Micael Nilsson sin flygtjänst. Därmed pensionerar sig Sveriges siste aktive fältflygare efter 36 år i stridsflygande tjänst – längst i flygvapnets historia.

SK60, VIGGEN OCH GRIPEN – antalet flygtimmar som Micael betat av i de nämnda flygplans typerna är nästan oräkneliga. Att kunna flyga så pass länge som Micael var tidigare en omöjlighet, men med dagens flygsystem kan man flyga många år efter den fjortonde födelsedagen, en ålder som tidigare var ansedd som bäst före.

Sedan 2000 är Micael flyginstruktör och utbildar nya Gripenpiloter vid Skaraborgs flygflottilj.

Kategorin fältflygare infördes 1 juli 1946. Officerare ledde divisionen medan fältflygare flög. Micael Nilsson tog sin fältflygförarexamen 1980. Kategorin upphörde 1983 då fältflygarna övergick till att bli officerare. Vid den tiden räckte det med grundskoleutbildning för att kunna bli fältflygare. Delar av gymnasiet lästes in under flygutbildningstiden; en utbildning som inleddes med sex veckor flygning och soldatutbildning där de uttagna fick visa att de dög till stridspiloter.

– Visade man inte detta var flygkarriären över innan den

ens börjat, säger Micael.

Under flygutbildningen flög eleverna den propellerdrivna SK61 Bulldog och den jetdrivna SK60; det sistnämnda används fortfarande av Flygskolan i Linköping samt till bland annat väder- och transportflygningar på flottiljerna.

STRIDSPILOT – MEN INTE SYSTEMBOLAGSBESÖKARE

BARA 19 ÅR gammal var Micael färdig med flygskolan. På Hälsinge flygflottilj i Söderhamn skulle han påbörja sin inflygning av Viggen.

– Jag minns att jag tyckte Viggen var en stor best när vi sågs första gången.

Flygövningarna på Viggen såg annorlunda ut jämfört med dagens utbildning.

– Man nötte in momenten, säger Micael. Vi körde tio pass med enskild raketskjutning, tio pass med raketskjutning i rote samt fyra pass i grupp. Sedan tio pass med dykbombfällningar och så vidare. Vi var mer specialiserade på den tiden. Nu är elevernas och de färdiga piloternas kunskaper mycket bredare.

Att flyga Viggen var också betydligt mer ”hands-on” än vad Gripen är.

– Vi var exempelvis tvungna att hela tiden balansera belastning och anfallsvinkel för att inte överstega eller överbe-

lasta. Vi flög verkligen Viggen manuellt. Gripens styrsystem är fantastiskt på att ta hand om allt sådant själv; jag behöver bara bestämma vart jag ska och sedan svänga.

SKAPAR MER FLYGTIMMAR FÖR FRAMTIDEN

MICAEL SLUTAR NU SOM EN

I maj landar
Grandpa för gott!

av F7:s flyginstruktörer; en uppgift som passat honom jättebra. På tiden med Viggen hade piloterna högre flygtidsuttag under året med omkring 160 flygtimmar. Och även om flygövningstiden generellt minskat kan Micael fortfarande logga nästan samma tider i dag: egen träning, baksits

med flygelever, målflygning och incidentberedskap. Många delar som håller flygtimmarna uppe.

De flygtimmar Micael lagt på att lära nya piloter flyga Gripen kommer att leva vidare exponentiellt i de nya piloterna och sedermera deras elever för lång tid framöver.

– Flygvapnet har aldrig haft mer rutinerade och erfarna instruktörer än nu, säger Micael.

Och om någon undrar vad han har för anropsnamn, call sign är det ganska givet: Grandpa ...

Text och foto **John Lidman/F7**

SOLIDARITETSFÖRKLARINGEN KRÄVER SAMARBETE

EN TROVÄRDIG SÄKERHETSPOLITIK är inte alarmistisk, men förbereder för värsta tänkbara scenario. Därför är det glädjande att regeringen föreslår ett värdlandsavtal med Nato. Nästa steg borde vara att gå med i alliansen.

Genom att öva med andra länder blir våra svenska soldater skickligare – och framförallt säkrare – vid internationella insatser. Idag har vi trupp i Mali, en insats som är både komplicerad

våldsanvändning än vi tidigare trott, samt god förmåga att genomföra militära operationer för att nå sina politiska mål. Samtidigt larmar Säpo om att Ryssland genomför krigsförberedelser i Sverige. Uppträppade kränkningar av vårt luft- rum och främmande undervattensverksamhet i Stockholms inlopp visar att Östersjön inte längre kan kallas för fredens hav. Och den tekniska utvecklingen medför att ”delar av Sverige kommer

”Doktrinen om alliansfrihet i fred syftande till neutralitet i krig är därför varken möjlig eller önskvärd idag.”

och farlig, och där Försvarsmaktens personal dagligen samarbetar med kollegor ifrån andra länder. Men att öva med Nato på svensk mark har också andra fördelar. I den solidaritetsförklaring som Riksdagen antagit står att Sverige kommer att agera om något land i vår närhet skulle angripas, samt att vi förväntar oss detsamma av våra grannländer. Men militär undsättning - att ge såväl som att få - är ingenting man snor ihop i en handvändning. Det som varken planerats eller övats i fredstid låter sig bara svårligen genomföras i kristid.

Utländsk truppnärvaro innebär en uppsjö av juridiska frågor och det är detta som värdlandsavtalet reglerar. Det ger inte Nato fritt tillträde till svenska baser och svenskt territorium. Däremot innebär avtalet att när Sverige bjuder in vet alla parter vilka regler som gäller.

Värdlandsavtal kan dock aldrig ersätta medlemskap. Natos försvarsgarantier omfattar endast medlemsstater, vilket dåvarande generalsekretärare Fogh Rasmussen gjorde smärtsamt tydligt vid sitt besök i Sälen 2013. Sveriges solidaritetsförklaring är inte mer än en from förhoppning, och sådana bör inte försvarspolitiken byggas på.

Jag föredrar fakta: Georgien, Ukraina och Syrien visar att Ryssland har en lägre tröskel för

att beröras i en konflikt, vare sig vi vill eller inte” enligt Bertelmans utredning om Sveriges försvarssamarbeten.

DOKTRINEN OM ALLIANSFRIHET i fred syftande till neutralitet i krig är därför varken möjlig eller önskvärd idag. Sveriges riksdag har klargjort att vi inte ämnar lämna våra grannar i sticket – men vi har inte fått några garantier tillbaka. Vi betalar premien utan att få tillgång till försäkringen. Det är en usel strategi.

Linda Nordlund är konst- studerande och före detta ordförande i Liberala Ungdomsförbundet. Hon har en politics kandidatexamen, har praktiserat vid Sveriges FN-representation i

New York och är styrelseledamot i Folk och Försvar.

Foto: Studio Tomlin

ARGUMENTEN HÅLLER INTE

JAG UPPSKATTAR ALLIANSPARTIERNAS tydlighet i Natofrågan, för tydlighet är en förutsättning för det demokratiska samtal som ligger till grund för fredlig konfliktlösning på alla nivåer. Och vore jag en socialdemokratisk försvarsminister, som sa nej till ett svenskt Natomedlemskap skulle jag vara bekymrad om mitt agerade ideligen utöste lovord från de som vill att vi ska ta steget och för gott lämna alliansfriheten. Jag skulle också, särskilt med de opinionssoffor mitt parti har i dag, vara bekymrad om kritiken mot mitt agerade fram-

inte undgått någon, men att påstå detta och inte med ett ord reflektera över om denna roll varit framgångsrik är anmärkningsvärt.

DET TYNGSTA ARGUMENTET för avtalet verkar dock vara att vi inte behöver använda det om vi inte vill, eftersom det är regeringen som bjuder in. Tyvärr spår ett sådant argument bara på den känsla arrogans från makten som präglat hela denna process. För när detta tillåts bli ett argument, agerar försvarsministern som att hans

”Jag accepterar att demokratiska beslut inte alltid går i den riktning jag önskar, bara jag förstår varför de fattas.”

förallt kom från de egna leden. I ett sådant läge skulle jag nog fundera på om det inte vore dags att ta ett steg tillbaka och lyssna på rörelsen. Att vara minister i en regering är att temporärt ha fått sig makten anförtrodd.

Jag har nu i närmare ett års tid försökt förstå den sittande regeringens agerande i frågan om Nato och världlandsavtalet och det har ärligt talat gått sådär. För att teckna ett sådant avtal är helt logiskt om man anser att vi ska gå med i Nato, men i annat fall svårbegripligt. Jag har därför med ljus och lykta sökt efter argument jag kan köpa. För jag accepterar att demokratiska beslut inte alltid går i den riktning jag önskar, bara jag förstår varför de fattas.

Och nu när propositionen kommit gör jag ytterligare ett försök.

Ett första argument är att man är rädd att Nato ska uppfatta det som komplicerat att samarbeta med Sverige och att det ska ta för lång tid. Man tycks ha glömt att demokrati tar tid. Och detta tillsammans med den förskjutning av makt från riksdag till regering som avtalet innebär är oroväckande.

Ett annat argument är att Nato är den centrala aktören i internationell krishantering. Ja, att Nato på senare år har försökt spela den rollen har nog

ansvar inte sträcker sig längre än hans tid vid makten. Eller så tror han att hans makt är evig. Men vi vet alla att regeringar kommer att och bör skifta och att det just därför är så viktigt att långtgående avtal är glasklara. Och dessutom är det inte heller helt logiskt att teckna ett avtal man inte vill använda.

Tyvärr har jag alltså ännu inte från regeringens sida funnit något trovärdigt argument för världlandsavtalet. Och det enda som stannar kvar efter att ha läst det mesta som anförts i frågan är än en känsla av att man vill vara med och leka med de stora grabbarna. Och tyvärr är väl det en drivkraft som historien visar oss inte ska underskattas.

Stina Oscarson är dramatiker, regissör och sedan 2014 krönikör på DN Kultur.

Nyligen presenterade hon som dess initiativtagare Natoutredningen, en oberoende utredning om Sveriges relation till Nato. 2008 initierade hon

en liknande utredning, Skuggutredningen, kring den då sittande regeringens tillsatta utredning.

FLER FRÅGOR TILL FÖRVALTAREN

Har du också en fråga om Försvarsmaktens uniformer, traditioner eller liknande? Ställ den till Patrik! Mejla frågan till ff-red@mil.se så kommer svaret i ett kommande nummer av Försvarets forum.

SAMBANDSTJÄNSTECKEN TILL SOLDATER?

Jag har några frågor som ingen annan verkar kunna ge mig ett rakt svar på.

Kan GSS/K-personal tilldelas flygvapnets facktecken, sambandstjänstmärke m/10?

Om så är fallet finns det något krav på utbildning? Eller räcker det med att soldaten har en befattning inom arbetsområdet?

Alexandros Wiklund

FÖRVALTARE LAESTADIUS SVARAR:

Du undrar om reglerna för bärandet av flygvapnets facktecken och särskilt om sambandstjänstmärke m/10. Märket inkluderar sambandstjänst, ledningssystemtjänst och information/management. För anställda GSS ska märket i brons tilldelas efter genomförd och godkänd befattningsutbildning av förbandschef alternativt krigsförbandschef under högtidliga former. För de som fullgjort grundutbildning under värnplikt tilldelas märket i samband med anställning. Märket i guld tilldelas yrkes- och reservofficerare efter yrkesutbildning.

MEDALJER TILL OFFICERARE

Varför finns ingen officersmedalj? Vi har värnplikts-, GSS- och reservofficersmedaljer, dessutom i olika valörer belagda med diverse tecken. Säkert väldigt uppskattat inom respektive kategori!

Mitt förslag är en officersmedalj med nivåer som motsvarar GSS-

medaljen. Examenmedalj i brons, efter 5 års tjänstgöring silver, efter 15 år i guld. Och medaljen ska absolut inte ersätta NOR!

Thomas Andersson

FÖRVALTARE LAESTADIUS SVARAR:

Efter förändrad av Försvarsmaktens medalj för rikets försvar som tilldelas anställda gruppchefer, soldater och sjömän i syfte att premiera längre anställningstider så har det inkommit flera frågor om Försvarsmaktens och Sveriges medaljväsende.

Statsrådsberedningens PM 2006:1 "Regeringens belöningsmedaljer och regeringens utmärkelse Professors namn" anger tydligt att regeringen uppfattar myndigheternas utmärkelser som en del av statens officiella belöningsväsende. En myndighet måste därför noga beakta att varje utmärkelse som instiftas både passar in i en helhet av statens utmärkelser och inte undergräver eller dubblar någon annan utmärkelses värde.

Regeringen har beslutat att det krävs 30 tjänsteår som statstjänsteman för att kunna belönas med utmärkelsen för nit och redlighet i rikets tjänst (NOR). Medaljen har en lång historia och har därmed en förnämlig placering i den hierarki som balanserar den inbördes ordningen mellan olika utmärkelser. En ny medalj för yrkesofficerars tjänstetid som ibland föreslås skulle de facto underkänna regeringens beslut och blir därför inte aktuell. Försvarsmakten har delat sina medaljer mellan de förtjänst-

medaljer som nämnts tidigare och tjänstgöringsmedaljerna: "För rikets försvar" för anställningstid som GSS och "Värnpliktsmedaljen" för fullgjort grundutbildning samt "Reservofficersmedaljen" vilken tilldelas i samband med att anställning som reservofficer upphör.

Förbandens utmärkelser för förtjänster för respektive förband och dess krigsförband är inom svenskt medaljväsende betraktade som icke officiella men med bärandetillstånd på uniform. De får inte brukas för att belöna tjänstetid utan ska strikt vara förtjänstmedaljer på det lokala planet.

Utöver Försvarsmaktens officiella medaljer så tillkommer nära 500 stycken övriga officiella, halvofficiella och icke officiella medaljer samt mängder med personliga bärandetillstånd för utländska och internationella utmärkelser. Det är med andra ord knappast brist på utmärkelser utan snarare ofta en brist på förståelse för hur befintliga utmärkelser ska brukas för att på ett bättre sätt markera olika händelsers betydelse. Om inte Kungl. Maj:ts Orden, regeringen eller ÖB får in välmotiverade förslag på individer som genomfört fantastiska prestationer så kan inte heller en beredning göras för att den enskilde ska kunna uppmärksammas med en fin officiell utmärkelse. Förbandens utmärkelser har sin givna plats i ett sammanhållet system av utmärkelser men personligen tror jag att många fler borde nomineras för Försvarsmaktens förtjänstmedaljer innan de provas mot förbandsnivåns dito.

UNDER YTAN

Bara ett tiotal utbildas årligen och de kan därmed böja in ytteruddarna på sin Neptunigaffel – utbildningstecknet för attackdykarna. I år firar de 60 år som funktion inom Försvarsmakten och lär fortsätta dyka upp där fienden minst anar det.

BILDEN

Foto Kristina Swaan/Amfi

Posttidning B

FÖRSVARSMAKTEN

Försvarets forum, SE-107 85 STOCKHOLM

VETERANDAGEN DEN 29 MAJ

Kom och hylla Sveriges veteraner vid det nationella veteranmonumentet Restare utanför Sjöhistoriska museet i Stockholm.

09.00–16.00: Försvarsmakten, andra myndigheter och ideella organisationer visar upp sin verksamhet ur ett veteran- och anhörigperspektiv.

14.30–15.45: Veterandagsceremoni med kransnedläggning och medaljering. Medverkar gör bland andra H M K Carl XVI Gustaf, statsminister Stefan Löfven och överbefälhavare Micael Bydén.

16.00–20.00: Middag, utdelning av priset för Årets veteran samt underhållning och samkväm i mässtältet.

18.00: Veterankonsert med Arméns musikkår i Berwaldhallen. Biljetter till konserten bokas genom Berwaldhallen och är reserverade för veterandagsbesökare till och med 15 maj. Antalet biljetter är begränsat.

För mer information och anmälan se www.forsvarsmakten.se/veterandagen
#veterandagen